

Reisverslag

Met de KNNV naar Leutasch in Oostenrijk

Maandag 2 t/m dinsdag 17 juni 2003.

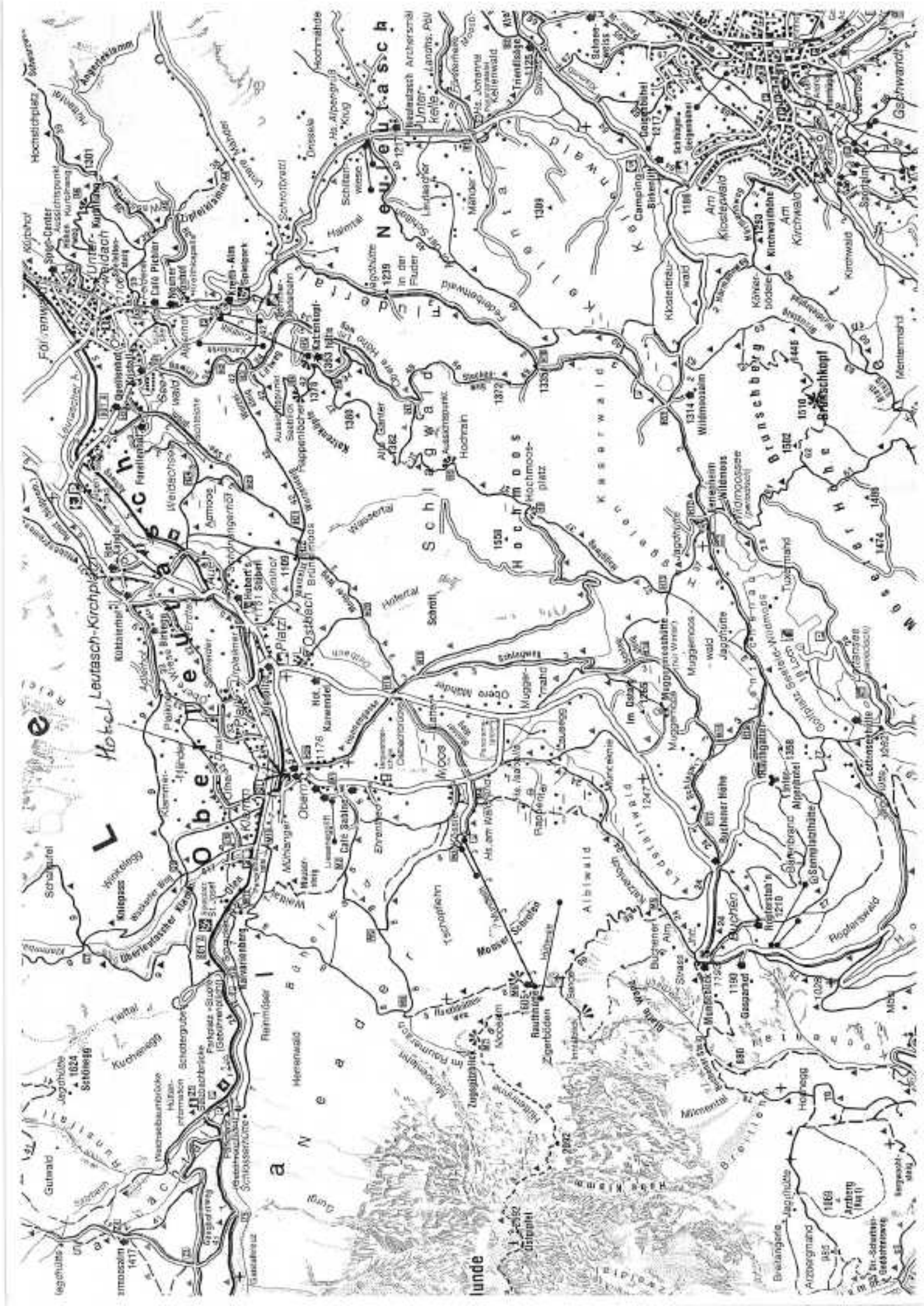
De KNNV-reis naar Leutasch van 2 t/m 17 juni 2003

Reisleiding

Henk en Ada Verhey, Nederweert

Deelnemers

Koos Anema-Roeleveld	Almen
Henk Bosma	Soest
Tinie Bosma-van Eek	Soest
Thea Dolle	Geldrop
Bep van Geldermalsen	Voorhout
Aris Groot	Akersloot
Hennie Groot-Schermer	Akersloot
Herman Hekkenberg	Amsterdam
Minie Horstink-Eskes	Zutphen
Bets Huizinga	Alkmaar
Jan Links	Lunteren
Tinie Mous	Bussum
Walther van Olden	Schijndel
Cor Oppenoorth-Tanis	Ede
Josien Ros-Bonnet	Rotterdam
Kees van Rijn	Den Haag
Olga Tol	Lunteren
Ties Weenink	Helmond
Jopie Weenink	Helmond
An Westerweel	Amsterdam
Toos Wijke-van Hoorn	Rotterdam

Hochmischplatz
Sylvan

Spige-Center
Aussichtspunkt
Kutschweg

Unter-
Leutasch
1301

Leutascher A.
1311

Hotel
Leutasch-Kirchplatz

Schilgwald

Oberleutasch

Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch
1217

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Wendisch
1308

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Neu Leutasch

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Schilgwald

Maandag 2 juni.

Op reis.

De nachtegaal die me heel vroeg in de morgen al een keer eerder wakker heeft gezongen, doet me beshuiten op te staan voor de wekker afgaat om nog even rustig het "laatste dingen om te doen - lijstje" na te gaan. Alles is ingepakt en staat klaar, alleen de planten nog water geven.

Nog voor half negen stappen we in de auto en begint voor ons de reis. Precies om kwart voor tien stoppen we op de parkeerstrook voor reisebussen tegenover het hotel Mercure in Nijmegen, waar ik blijf wachten bij de bagage terwijl Henk de auto wegbrengt.

Het is prachtig weer en het zal opnieuw warm worden.

Na ruim een kwartier zie ik de eerste reisgenoten al van het station komen lopen met hun bagage en even later arriveert ook de bus van de firma Toonen en kan de bagage ingeladen worden., waarna iedereen een plekje in de bus zoekt.

Kwart voor elf vertrekken we richting Oostenrijk via Duisburg over de Sauerlandse Autobahn. Het is heel rustig met eigenlijk weinig verkeer.

Het weer is prachtig en het landschap schitterend: golvend, groen en licht bebost. De bus heeft airconditioning en we genieten vorstelijk (gereden door Bernard!).

Om één uur stappen we bij een kleine Raststätte voor de lunch voor een kleine drie kwartier. Even de benen strekken en een andere zit.

De stemming is en blijft opperbest, ook tijdens de file waarin we terecht komen. Als we weer de ruimte krijgen en op snelheid raken, wordt de lucht vóór ons leiblaauw en al snel doorklieft door bliksemschichten. Zelfs voor in de bus ruik je even later de geur van de regen op de warme aarde. Het blijft een tijdje onweersachtig met buien die in lange donkere rafels naar beneden komen.

Bij de volgende korte middagstop is het weer droog en half zonnig. Er ontstaan kleine discussies over een al-dan-niet-bottelroos en de waarschijnlijkheid van een

Weichselboomtakje (Prunus Mahaleb).

Weer verder rijdend zien we na een poosje kasteel Aschaffenburg dat een unieke verzameling herbergt van schitterende kurknaquettes van historische gebouwen vanaf de 18de eeuw. Ook zijn er rond deze plaats veel resten uit de Romeinse tijd en een Romeinse villa volledig herbouwd met vernieuwde muurschilderingen.

Het wordt nu beduidend drukker op de weg - we komen in de avondspits. Gelukkig naderen we nu Weibersbrunn, onze overnachtingsplaats. Eenmaal op het opgegeven adres blijkt dat we ettelijke kilometers om moeten rijden om bij de dependance te komen, die echter schitterend ligt tussen de dichtbeboste heuvels en glooiende weiden, waarin veel weideklokjes bloeien. De meeste kamers van hotel Spechtshaard (bij het gehucht Rothenbuch) hebben een schitterend uitzicht vanaf de hoge helling waartegen het gebouwd is, en zijn riant! De bediening is allervriendelijkst.

Met ons vijven maken we na de maaltijd nog een avondwandeling door de prachtige omgeving. Bloemen langs de weg en in het veld: weide- en grasklokje, margrietten, gele morgenster, kleine ratelaar, akkerhoornbloem, ringelwikke, glad walstro, grasmuur, steenanjertjes, oranje havikskruid en tamelijk grote vleugeltjesbloemen, wit en blauw, die we zo gauw niet op naam kunnen brengen, net als rood/zwart gestreepte wantsen op bloeiend zevenblad (ook een Romeinse erfenis!). Merel, zanglijster, vink, zwartkop en grasmus laten zich horen (en zien) en meer dan tevreden keren we terug door de prachtige avond met rood ondergaande zon. We vinden de anderen nog op het terras.

Nog even praten en dan zoeken we allemaal ons bed op. De eerste dag is voorbij. Meer dan tevreden kan een mens niet zijn.

Ada.

Verslag van 3 juni.

Weersvoorspelling: zonnig en warm.

Dit wordt een half dagje Autobahn en dan de Alpen in. Hoe zou het er uit zien? Na een heerlijk ontbijt, tanden poetsen en de bus in. Oh nee! Minie heeft haar jack laten hangen en gaat terug, en voor Cor wordt er een kussentje aangedragen. Verder geen problemen, dus rijden maar. Na een paar minuten zitten we op de Autobahn dicht bij Aschaffenburg, waarbij we in het Spessart over een dode vos rijden. Nu op naar Würzburg. We kruisen de Main vele malen. Henk houdt een inleiding met een sterk verhaal en vraagt een passant wie het verslag wil maken. Ik zeg dat ik het wel wil doen, maar dat ik om de route te kunnen volgen, dan ook voor in de bus wil zitten. Ik voel me zeer vereerd als ik op Henk zijn plaats mag zitten. Koffie pauze: 20 minuten, maar we komen in een restaurant met bediening en moeten netjes wachten tot de ober komt. Dat duurt allemaal wat langer dan voorspeld. Als eerste kom ik terug bij de bus en maak mijn excuses aan de chauffeur dat het allemaal wat langer duurt. Oh, zegt hij, dat is helemaal geen probleem, maar ik heb een veel groter probleem. Ik ben namelijk twee portemonnees kwijt. 's Morgens waren ze er nog. De tassen hebben niet onbeheerd gestaan en nu denkt hij dat ze nog in het hotel "Spechtshaardt" liggen. Hij heeft opgebeld en er wordt gezocht. En als ze er dan liggen, dan moet hij 200 km. terug rijden. Ik adviseer hem om nog maar eens heel goed te denken waar ze kunnen zijn, en als ze in het hotel liggen, dat hij ons dan maar op een mooi plekje moet droppen. Het verhaal druppelt langzaam door tot de groep en Jopie oppert om ideeën aan te dragen om die portemonnees weer bij de groep te krijgen. Haar idee is een postduif in te schakelen. Maar voordat de postduif is gearriveerd heeft Bernard een visioen gekregen: ze komen te voorschijn uit zijn toilet! Probleem opgelost, bus kan rijden. Natuurlijk onderweg toch nog een file: er wordt een portaal geplaatst. Voor Landsberg de lunch en erna via Unter- en Oberammergau naar Garmisch - Partenkirchen en dan kronkelen we via Mittenwald naar Leutasch.

(Kennen jullie dat liedje:

Heut kommt der Hans nach Haus, freut sich die Lies,
Ob er aber über Unterammergau, ob er aber über Oberammergau,
Ob er aber überhaupt noch kommt, ist nicht gewiss)

Het valt op dat de berm van de wegen mooi begroeid zijn. Bos in alle maten en afmetingen schermt de steden en dorpen af. Uit de bus zien we natuurlijk alleen de grote bloemen: veel akelei, lupine, koekoeksbloemen, bosroos, vlier en sering.

We rijden heel Leutasch door en komen in ons hotel "Bergland", waar we verwelkomd worden met een onbestemd drankje. Bij navraag blijkt het Sekt met Orangensaft te zijn. Nu de sleutels. Blijkt dat Thea en ik een heel appartement hebben: slaapgedeelte, zitgedeelte, balkon, badkamer en een keuken met alles erop en eraan, zelfs een houten hamer met puntjes om het vlees mals te slaan. Mijn moeder had zo'n ding. Het diner: salade (zelf halen), Kraftbrühe met Einlage. Die Einlage kunnen ze wat mij betreft aan Fikkie geven, maar de Brühe was goed. Vleesgerecht en toe. Tja: een mislukte chocolademousse. Er zitten steeds blaadjes gelatine tussen mijn tanden en ook de chocolade was niet opgelost. Het zag eruit als de faeces van een kat met diarree. Mmm lekker hè!

Het weer is zo goed dat er na het eten nog buiten gezeten kan worden.

Bep

Woensdag 4 juni.

De zon scheen al vroeg in de kamer, wat een mooi begin van de dag! De rugzak gevuld, korte broek aan en tegen 9 uur verzamelde de groep zich op het terras van het hotel.

Henk had verteld dat het de bedoeling was naar Kirchplatzl te wandelen, een gemakkelijke weg langs de beek, wie het te ver vindt kan ieder moment langs de beek terug. Thea besloot de eerste dag thuis te blijven, Olga en Jan gingen op eigen gelegenheid op pad.

Precies 9 uur vertrokken we en begon het genieten. Er was veel te bekijken, ik doe een greep uit het assortiment: esparcette, rapunzel, kranssalomonszegel, eenbes, dryas, alpenvetblad, paardehoefklaver, grote keverorchis, gevlekte orchis, groot hoefblad, oosterse morgenster, ruige weegbree, dalkruid, alpenvrouwenmantel, trollius europaeus, gentiana clusii, Achtster, rondbladig wintergroen, ratelaar, donkere ooievaarsbek, zenegroen, alpencllematis. Al deze kennis komt bij de andere groepsleden vandaan, in het bijzonder bij Koos en Ada, want mijn eigen kennis van plantennamen is minimaal; hiervoor mijn dank!

We zagen uiteraard niet alleen planten maar genoten volop van het landschap, het geluid van de beek, de zon (het werd ca. 27°), het heerlijke windje en het enthousiasme van iedereen. Ook vogelgeluiden te over: kwikstaarten, mussen, spreeuwen, notenkraker. Vlinders fladderden overal, we zagen witjes in alle maten, kleine vossen, groentjes en diverse andere soorten, geweldig.

Door al het moois dat zich zo dicht bij het hotel langs de beek bevond schoten we niet erg op richting Kirchplatzl. Rond elf uur hielden we een korte pauze langs de beek waarna Mimie en Bets terugwandelden naar het hotel om naar de bloemenweiden daar te kijken.

Wij vervolgden onze weg, maar veel sneller ging het niet. Henk berekende om 11.45 uur dat we "al" 2½ km. ver gekomen waren! Nu moesten we even doorzetten, want de koffie begon te lonken.

Dat had resultaat, we zaten om 12.15 uur op het terras van Hotel Xander, uiteraard onder grote parasols. We hadden een mooi uitzicht op het kerkje: "erbaut 1821, renoviert 1971". Na de koffie gingen de meesten met Henk en Ada terug aan de andere kant van de beek, over bergweiden en door bossen. Toos verkoos de schaduw van het pad langs de beek en ook Aris schrok terug voor de hitte op een onbeschutte weg. Vanaf hier wordt het dan ook een persoonlijk verslag.

De hele middag lag nog vóór ons, dus besloten we eerst het kerkje in te lopen. Het was er heerlijk koel, mooi gerestaureerd, de moeite waard. Dan op de trap voor het postkantoor – informatiebureau – bibliotheek – gemeentehuis gegeten tot het om 14.00 uur open ging en we ansichtkaarten en postzegels konden kopen. Dan naar de schoenenwinkel aan de overkant en daar een zonnepet voor Aris aangeschaft want stel je voor dat het nog lang mooi weer blijft.

Al met al was het al 14.30 uur voor we de beek weer overstaken en het bos inliepen. We besloten meteen de eerste zijweg omhoog in te gaan, richting Kazenköpfe. Bij de driesprong Bründlmoos (1169 m.) rechtsaf en vrijwel meteen op een bankje geploft want vandaar hadden we uitzicht op een wondermooi moerasje. Appeltje genuttigd en genoten van veenpluis, bloeiende orchissen, een groentje dat zich vlak voor onze voeten goed liet bekijken en het gewriemel in en op een grote mierenhoop.

Tot we onweer hoorden en zagen hoe donkere wolken over de bergen kwamen rollen en er veel wind kwam. We namen het zekere voor het onzekere (we kennen de bergen absoluut niet) en haasten ons richting hotel. We kwamen uit bij Platzl, daar het pad langs de beek weer genomen en om 16.00 uur waren we terug. Het was nog steeds droog, maar de parasols waren door een ferme windvlaag het terras overgewaaid!

Op ons balkon wat gedronken, geluierd, geschreven en dan opgeknapt voor het diner. Eerst een rauwkostbuffet, dan soep, gefrituurde champignons (met niks) en een milkshake(?) toe. Menu 3 is vegetarisch, wat de keuze voor ons erg gemakkelijk maakt, maar helaas weet de kok er niets van te maken.

Na het eten nog tot 21.30 uur gewandeld, wat een verrukkelijke zomeravond!

Op tijd naar bed want het dagritme is strak: 7.30 uur ontbijt, 9.00 uur weg.

Ingeslapen met de heerlijke dag op het netvlies.

Hennie Groot-Schermer.

Donderdag 5 juni 2003.

Om 9 uur vertrokken we met z'n allen richting het Gaistal gelegen tussen de Wetterstein in het Noorden en de Mieminger Bergen in het Zuiden. Het was maar een klein eindje met de bus naar de parkeerplaats en een half uurtje later startten we onze wandeling bij de Ganghoferweg, waar stond aangegeven dat we in 1 uur bij het restaurant op de Gaistalalm konden zijn.

Wij deden er de dubbele tijd over maar hadden dan onderweg ook heel wat te ontdekken en te bekijken. Veel planten en bloemen hadden we gisteren al gezien, maar er konden ook veel nieuwe aan de inventarislijst worden toegevoegd, zoals:

<i>lidrus</i>	<i>boswederik</i>	<i>aangebrande orchis</i>
<i>geel-groene zegge</i>	<i>oranje streepzaad</i>	<i>welriekende nachtorchis</i>
<i>blauwe zegge</i>	<i>bittere veldkers</i>	<i>muggenorchis</i>
<i>pilzegge</i>	<i>beekpunge</i>	<i>vogelnestorchis</i>
<i>vlozegge</i>	<i>piramidaal zenegroen</i>	<i>vliegenorchis</i>
<i>dotter</i>	<i>alpensteentijm</i>	<i>moeraskartelblad</i>
<i>steenbraam</i>	<i>tofieldia</i>	<i>voorjaarsgentiaantje</i>

Hoorden we gisteren meerdere keren het vuurgoudhaantje, vandaag liet het goudhaantje zich horen en werd de zwarte wouw, de raaf en de steenarend gesignaleerd. Omdat het prachtig warm weer was waren de vlinders o.a. de distelvlinder, de kleine vos en de sleutelbloemvlinder druk aan het fladderen. Henk Bosma liet ons de mooie grote beerrups en de kleine-vosrups zien en ook zagen we de platbuiklibel. Onderweg zagen we in het veld in een plasje honderden padden- en kikkervisjes, een enkele schaatsenrijder en een jonge pad. Het was een behoorlijk stijgende, maar schitterende weg met uitzicht op de prachtig bloeiende alperweiden.

In het restaurant kon iedereen zijn dorst lessen en al of niet zijn lunchpakket verorberen. Uiterust en wel aanvaardden we tegen 1 uur de terugweg. Een vlakke weg langs de Leutascher Ache, de stroom van "die Leutasch".

Het was al weer 4 jaar geleden dat Herman en ik met de KNNV op vakantie geweest waren en met zo'n grote groep "kenners" leer je weer van alles.

Wist u b.v. dat.....

- bruine en groene kikkers in één water elkaar niet verdragen?
- de meeste roofdieren insecten zijn?
- de rups van de kleine vos altijd in groepen voorkomt?
- er – om het moeilijk te maken – overdag vliegende nachtvlinders zijn?
- er alleen in Nederland 20.000 soorten insecten zijn, waarvan 2000 grote en kleine vlinders?
- de welriekende nachtorchis zijn geur afgeeft in stootjes?
- de rozenkrans gebeden wordt tot de maagd Maria, maar er ook mannetjes rozenkransjes bestaan?

Onderweg kreeg Minie erg last van kramp in haar kuiten, wat ondanks vakkundige massage van Ada niet wilde overgaan. Daarom werd een toevallig passerende vrachtauto aangehouden.

De chauffeur was zo aardig de stoel naast de chauffeursplaats leeg te maken en met vereende krachten werd Minie de auto ingehesen en keurig bij de parkeerplaats waar de bus ons zou komen afhalen, afgezet.

Na diverse pauzes onderweg en met nog steeds stralend weer gingen we om 4 uur met de bus huiswaarts, waar we tegen de avond zagen hoe het onweer en de regen kwamen opzetten en we 's avonds op fikse regenbuien en "Gewitter" werden getraceerd.

Tiny Mous.

Verslag van 6 juni.

4u30. Twee merels proberen de gasten in het hotel "Bergland" te wekken, doch de wekkers gaan pas tegen zevenen: kwart voor acht ontbijt en om negen uur de bus in.

Henk vermeldt het weerbericht: goed, maar hoge-druk-gebied staat onder druk, kans op weersverandering. Het is nog wat bewolkt buiten, maar alras klaart het op, wel wolkvorming om de bergen.

We rijden via Weidach, met uitzicht op de Katzenköpfe naar Seefeld, waar we gelost worden en een blik op en in het Seekirchl werpen. Boven het portaal is een familiewapen te zien met in de rechterhelft het wapen der Medicis.

De droogliggende oude See is nu een weide met o.m. beemdtkroon, purperen ooievaarsbek, adderwortel, prachtige morgensterren, ratelaars en rozenkevers. We horen een geelgors. Twee dames blijven in de buurt van de bus, de rest gaat wandelen, langs het Kirchwald, op weg naar de Möser See. Een ongelofelijke rijkdom aan bergplanten, verder wat vlinders en vogels, wordt nu gevonden of gehoord: esparcette, een silenesoort, glad walstro, hopklaver, bremraap, margrietjes, rapunzel, centaurie, thijm, saponaria ocymoides, ereprijs, akelei (Atrata), driehoeksvaren, cypreswolfsmelk, alpenhaaggroos, schaduwkruiskruid, vogelnestorchis, salomonszegel. Een zwart vlindertje (rood van onderen), grote keverorchis, tormentil, dalkruid, leverbloempje, vinca minor, aardbei, zenegroen, dagkoekoeksbloem, hengel, stinkende bossla, zilverschoon, adelaarsvaren, wondklaver, fluitekruid, karwei(?), vrouwenmantel, knikkend nagelkruid, paardenstaart, esdoorn, zuring, gewone berenklaauw, vergeetmij niet, een nog niet bloeiende en daarom nog onbekende plant met grote bladeren, bosklaverzuring, blaassilene, overblijvend bingelkruid, kleine pimpernel, bosbes, distel: *circium heterophyllum*, keverorchis, muggenorchis, bergprimula, pastinaak(?) of grote bevernel; parende wijngaardslakken, ruit, bochtige klaver, ruige weegbree, alpencllematis, zevenblad, steenbraam, trollius, scherpe boterbloem, beemdooievaarsbek, kleine valerian, berberis, roiklaver, witte klaver, *astrantia*, trilgras, rietorchis, eenbes met een exemplaar met 5 bladen in een krans, bittere veldkikers, parelgras; we horen de glanskopmees, het vuurgoudhaantje en het goudhaantje en zien de distelvlinder. Verder: heggewikke, een vink, de moesdistel, grootbloemcentaurie, hazensla, echte koekoeksbloem, veenpluis, dalkruid, duizendknoop, zanglijster, herfsttijloos, alpenweegbree, pluimkartelblad (*pedicularis foliosa*), kluwenklokje (*campanula glomerata*), zwarte roodstaart, welriekende nachtorchis, turkse lelie, krekels bij het Hubertushof, vogelnestorchis, een zeggesoort in een waterplas, waterdrieblad, boomklover, fluitier, kolibri vlinder, en dat alles in ongeveer een uur!

Even bijkomen en wat drinken in het Menthof met prachtig uitzicht op de Inn, omgeven door hoge bergen met sneeuwresten: subliem!

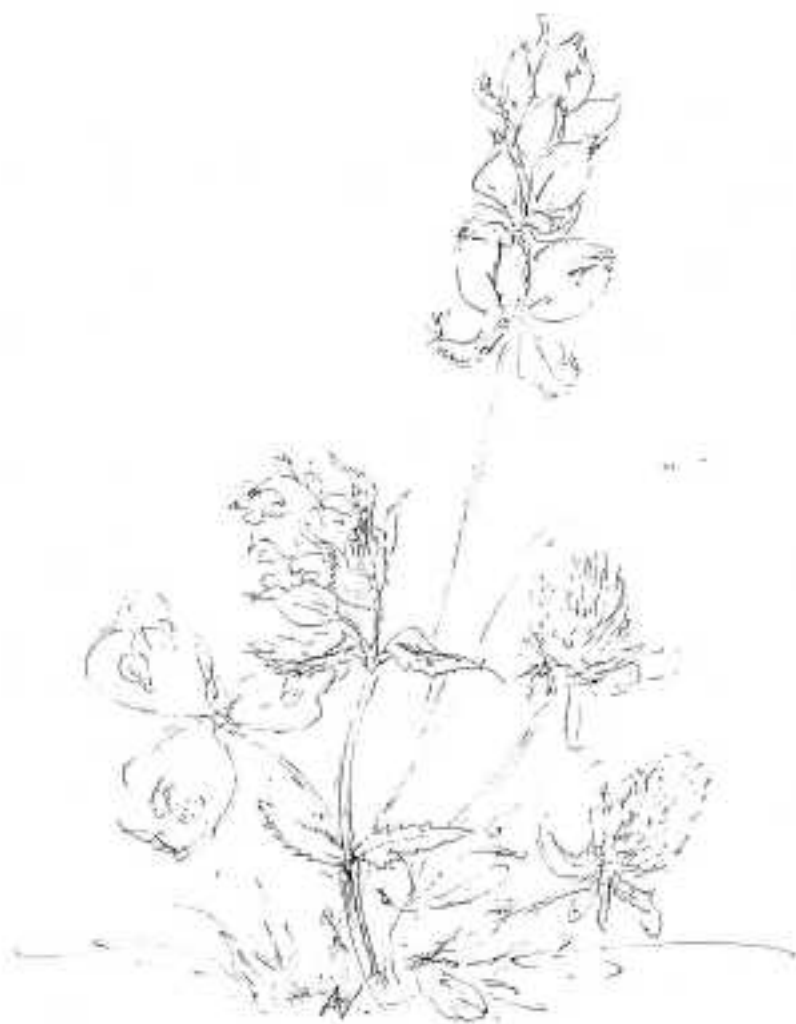
De bus haalt ons hier op en brengt ons naar de BÜCHENER HÖ^{he} vanwaar we met zijn elven verder wandelen, terug naar Obern. Weer zien we veel: veel gezaagd hout: Tirol is de houtschuur van Innsbrück. we zagen verder: geel alpenviooltje, klein hoefblad, alpenhoefblad (homogyne), *viola biflora*, alpenmadelief, bosklaverzuring, gele dovenetel, kleine keverorchis, wolfsklauw, bospaardenstaart, speerdistel, *viola riviniana*, wit en roze zevenblad, tofieldia, vetblad, meelprimula, muurhavikskruid, *gentiana clusii*, cypreswolfsmelk, een ziek exemplaar, trekkende vlinders, boswederik, smalle beukvaren, zilverspar, groene specht, boswitje. We zien de Routhütte; verder rondbladig wintergroen, rode en witte bosbes, larix, bevernel, tijftjaf, vleugeltjesbloem, parelmoervlinder, *erebia*, *ajuga pyramidalis*, en *ajuga genevensis*; foto van een prachtcombinatie van wolfsmelk en rapunzel, bont zandoojie, tofieldia, ook wel graslelie genoemd, *pyrola uniflora*, levendbarende duizendknoop, kleine vos, witte kwikstaart, zwarte roodstaart.

Rond 16.00 uur waren we terug met zo'n 140 verschillende bloeiende planten genoteerd.

Welk een rijkdom aan variatie! Prachtige vergezichten, heel stille bergheilingen met enorm

hoge masten van sparren en larixen en een enkele den. Nu, begin juni, is de mooiste tijd: alles fris groen, nieuwe bladeren en planten, veel in bloei en bovenal de geurende Alpenweiden met een overdaad aan verscheidenheid in grassen en planten.

Walther

7 juni.

De dag begon helaas met de afmelding van Cor en Jan voor het excursieprogramma wegens ziekte. Ook An en Bets gingen niet mee. Vandaag stond een "hoge" excursie op het programma: nl. met de Mundelift naar de Rauthütte op 1605 m. hoogte. Henk, Ada, Herman, Tinie, Jopie en Ties liepen door het bos naar het beginpunt van de stoeltjeslift, de rest werd door Bernard, onze chauffeur, daarheen gereden. Ook Bernard ging mee naar boven. Eenmaal boven, wandelde de helft door tot het uitzichtpunt Zugspitzblick. De rest bleef onderweg, al botaniserend, hangen. Tinie en Herman liepen direct naar beneden. Helaas was de Zugspitz in de wolken (letterlijk). Na volop van het uitzicht genoten te hebben keerden we langzaam terug naar het restaurant bij de Rauthütte, waar we om 12.30 uur terug zouden zijn. Om 12 uur echter was iedereen daar al terug om te lunchen.

De meesten gingen naar beneden met de lift. Koos, Bep, Walther, Jopie en Ties liepen naar beneden. We kwamen allemaal ongeveer gelijk terug in het hotel.

Wij liepen terug over de Rauthütteweg door het Bühelwald, de Kalvarieberg en verder langs "onze" beek naar het hotel, waar we omstreeks half vier arriveerden, net op tijd vóór de onweersbui.

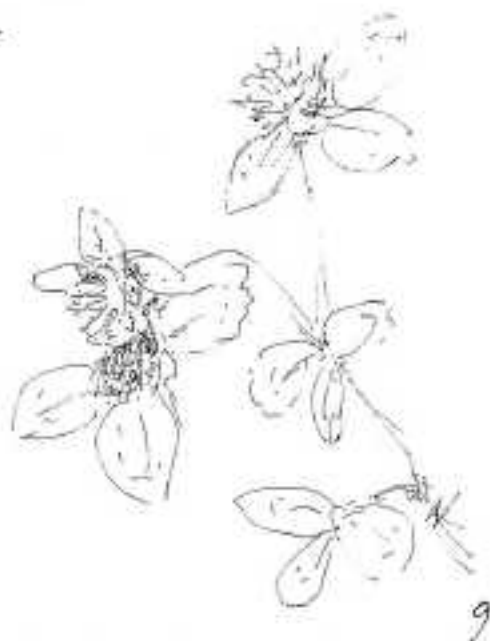
Onderweg zagen we o.a. *parnassia*, *tofieldia*, bruin alpenroosje, *gentiana clusii*, *valeriana montana*, *trollius* en *alnus virides*.

Boven weinig vogels gehoord en/of gezien, slechts de vink, de tijtjaf en de boompieper. Verder nog vermeldenswaard: *crepis aurea*, *drduus acanthoides*, kluwen-hoornbloem, *veratrum album*, *viola canina*, *ranunculus aconitifolius*, rozenkransje, geelhartje, steenbreekvaren, driehoeksvaren, bingelkruid, hazesla, grote wolfsklauw, akeleiruit, steentrem, kranssalomonszegel, dost, eenbes, turkse lelie, enz., enz..

Na het diner en de avondregen werden we vergast door een optreden van de waard met zijn trekharmonica en jodelgezang. Nu werd duidelijk waarom op de zijkant van het hotel geschilderd stond "der Jodlerwirt". Twee kinderen van een eveneens in het hotel verblijvende groep Duitsers stalen de show.

Ook dit was weer in alle opzichten een zeer geslaagde dag.

Ties

8 juni

Eerste Pinksterdag. Niemand naar de kerk. Omstreeks 9.30 uur vertrok de bus richting zwembad. Het weer was wederom uitgelezen fraai. Een deel van de groep, de zwementhousiasten, werd "uitgeladen", en naar het zwembad gedirigeerd. De rest, minus Cor, Jan, Herman en Toos, die om diverse redenen niet mee gingen, ging aan de wandel eerst bij de Weidachsee. Hier was een forellenkwekerij, waar enkele mannen visten. Het wemelde er van kanjers van forellen. We liepen verder naar Bründimoos, op 1196 m. hoogte. Hier was geen uitzicht, het Moos lag in het bos. Het was een moerasje met veenpluis, veel orchideeën, o.a. breedbladige wespenorchis, massaal de grote keverorchis, gevlekte orchis, vogelnestorchis, welriekende nachtorchis, muggenorchis. Verder pluimkartelblad, met zijn mooie gele bloemen, moesdistel, cirsium heterophyllum, met aan de bovenkant andere bladvorm, dan aan de onderkant.

De bosweg werd verder afgelopen. Hij kruiste de weg van Ostbach naar Buchen en Telfs. We kwamen weer langs een moerasje, waar o.a. de moesdistel, de grote en kleine ratelaar, de moerasspiraea en nog veel meer bloeide. We kwamen uit bij het beginstation van de Mundelift. Na enige verwarring, even teruglopen tussen huis en schuren, kwamen we uit op een bospad naar Moos. Hier genoten we van fraaie uitzichten. Dit was hetzelfde pad dat we al eerder met 6 man naar de sesselift hadden gelopen. Langs de weg op de grond ons brood opgegeten. Daarna langs de weg naar Obern, waar ons hotel staat, gelopen. Weer thuis wat gedronken. Helaas bleken Cor en Herman flinke koorts te hebben, waarschijnlijk het gevolg van een opgelopen infectie. Het avondeten bestond weer uit 3 mogelijkheden, waaruit we 's morgens al een keuze moesten maken. Telkens weer bleek het moeilijk om 's avonds nog te weten wat we 's ochtends gekozen hadden, wat soms tot wanhoop van de waardin leidde. Al met al een zeer geslaagde dag.

Jopie.

8 juni, vervolg

Er waren drie verschillende activiteiten deze dag, en ik maak nu een verslag voor het zwembad. We gingen er met de bus heen. Een binnenbad met een watertemperatuur van zo'n 25gr. C. - en een prachtige lig- en speelweide, golvend grasland, met ligstoelen, en gelukkig bomen. Het was al meteen heel zonnig en warm. Een restaurant, waar verschillende mensen van ons wat gebruikten, maar niet zwommen. Zij wandelden terug naar het hotel. Op het laatst waren Ada, Henk en ik nog over, en verwachtten de bus om 3 uur bij het zwembad om ons op te halen. Maar door een misverstand wist de chauffeur dat niet, zodat Henk maar eens naar het hotel belde waar Bernard toch bleef. Zo werden we spoedig gehaald, flink bruin gebrand door een dagje zwembad.

Minie.

Zondag 8 juni.

Zondag en dus een relaxed programma. Pas om half tien de bus in voor een rit naar het zwembad.

Daar bleven enkelen achter. De rest ging, onder leiding van Ada en Henk wandelen om de Weidachsee heen. De Weidachsee bleek een klein meertje te zijn, heel aardig, maar geheel gewijd aan de hengelsport en voor dat doel geheel verknoeid. Over de gehele lengte was in het meertje een steiger aangelegd, die plaats bood aan een paar honderd hengelaars, die konden vissen op de forellen, die nabij het meertje werden gekweekt en die via een beekje eenvoudig naar de visvijver konden worden geleid. Nu waren er maar enkele tientallen sport(?)vissers actief.

Langs de weg liepen beekjes, waardoor dus nieuwe forellen konden worden aangevoerd, maar waarin toch ook diverse planten groeiden, zoals waterranonkels, beekpunge, witte waterkers, en waterreprijs. Enkele ontsnapte forellen schoten tussen planten en stenen door.

Nadat we het meertje gepasseerd waren splitste de groep zich in tweeën. De eerste groep ging zwemmen, of althans naar het zwembad. De rest, acht personen, ging op excursie richting Bründlmoos, het bos in.

Dat bos was een spartenbos zoals we dat sinds woensdag al vaker hadden gezien, met een rijke ondergroei met b.v. dalkruid, kranssalomonszegel, keverorchis, dubbelloof, eenbloemig wintergroen en nog veel meer. Opvallend waren de prachtige vogelnestorchissen. Een jong exemplaar hiervan, nog niet helemaal ontplooid, leek wel een glimmende lichtbruine knots. In de bomen spechten, vinken. Tussen de bomen een enkele vlinder, een *Erebia* (zwart zandoogje), een bosparelmoervlinder (*Melitaea athalia*)

Vlak voor we bij Bründlmoos aankwamen zagen we *Orchis morio*. In het Bründlmoos zelf waren er nog meer. Het was een mooi open moerasachtig ogend gebied met veenpluis, bloeiende orchideeën en typische laagbloeiende wilgjes; ik dacht even dat het moeraswederikken waren, maar nee.

We keken hier een tijdje rond en aten ons lunchpakket op.

Toen verder door het bos richting Ostbachbrücke. Eerst langs dezelfde flora als vóór het Bründlmoos, later werd het bos iets droger en de plantengroei iets anders. Toen waren we al aan het eind van het bos. We pauzeerden even op een paar banken. Daarna de weiden in van het Moos. Vanuit de open vlakte een prachtig uitzicht over de bloeiende weiden, het donkergroene bos en de grijze bergen.

We volgden een blijkbaar gekanaliseerde beek, eerst rechts, daarna links van het pad af. Af en toe zagen we distelvlinders, kleine vossen. Overal het kleine zwarte spannertje *Odezia atrata*. Na het oversteken van de weg nabij het kapelletje raakten we even de weg kwijt. Na even dwalen vonden we de goede weg door even over "Privat" terrein te lopen, waarna Walther de bordjes weer zag staan.

Nog even een vrij steil bospad naar boven, nog even een rustpoos op of bij een bankje op een hoog punt met uitzicht over het dal, en daarna naar beneden, waar het pad uitkwam op een bredere weg spoedig gevolgd door een asfaltweg. Toen waren we met tien minuten in ons hotel.

Een mooie tocht, mooi weer, iets meer bewolking dan vorige dagen en dus minder warm.

Henk Bosma.

Maandag 9 juni.

De ochtendmist steeg om 7 uur nog op uit het land maar even later prikte de zon daar al doorheen; het beloofde (alweer) een mooie dag te worden.

Henk had een dagprogramma bedacht met vele mogelijkheden: We konden met de bus vanuit het hotel naar Gasthof Mühle, zo'n 16 km. verder langs de beek. Wie wilde kon onderweg uitstappen en vandaar naar het eindpunt lopen, uitstapplaatsen waren: Kirchplatzl, Weidach, Holiday Camping, Lochlehn, en dan het eindpunt Gasthof Mühlwald 264. Om 15.30 uur kwam de bus iedereen daar weer ophalen, perfect.

Er vormden zich dus heel kleine groepjes want:

Vanuit het hotel vertrokken lopend Ada, Ties, Jopie en Walther.

Thuis bleven, wegens ziekte, Cor, Herman, Bets en Jan met de verzorgenden Koos en Tiny.

Er vertrokken dan ook maar 13 mensen met de bus, Henk, Bep, Aris en ik stapten 9.10 uur in Kirchplatzl uit en startten de wandeling daarvandaan. We liepen langs de kerk naar de bosrand en volgden het wandelpad tussen bos en weiden, bijzonder mooi. De Höhenpromenade was ons iets te "hoh". We zagen o.a. geelgorzen, Brave Hendrik, Jacobs ladder en verschillende soorten ooievaarsbek.

Bij huisnummer 195 sloegen we af naar Ahrn en gingen terug naar de Leutascher Ache.

Vandaar liepen we tussen beek en bosrand en merkte ik een onbekende bloem op. Bep en Henk waren al uit zicht maar we hadden de superwandelaars al gezien en wachtten daar dus maar even op. Niet voor niets, want Ada riep verbeugd: "Oh, dat is het bleek of het wit bosvogeltje!"

Nu verder gelopen met deze groep en ik noteerde: engbloem, steenbreek, brandnetel ereprijs, bingelkruid, 'n ruit, een baby-halfwas- en volwassen peregrijnslak enz. enz.

In een mooie waterplas met rustig stromend water pronkten waterranonkel en beekpunge, we verwonderden ons over het ongelofelijk aantal dikkopjes en Ada vond en toonde ons het wonder van de kokerjuffer. Aris vond een felgroene krabspin onder een blad, we hoorden de tuinfluiter en stonden om 11.40 uur in de zonnewarmte naar de zwartkop te luisteren. De zonnewarmte was best even heerlijk want het bleef de hele dag bewolkt, een uitstekende temperatuur om te wandelen.

Bij Camping Holiday moesten we over de beek en even later weer terug. Het was inmiddels koffie- en broodpauze en prompt stonden vlak bij elkaar twee banken langs de weg, service hoor.

Na een half uurtje vertrokken we weer en konden de verleiding niet weerstaan om aan de oever van de beek naar mooie stenen te zoeken (er waren echter geen lelijke!). In een poeltje tussen de stenen kroelde het van de waterjuffers en lagen er hele "khuiten" zwarte donderkopjes, enig.

We wandelden genietend verder met bergwitje, mannetje oranjepip, sleutelbloemvlinder om ons heen. Even pauze voor drinken en/of fruit bij een prachtige bergweide, we ademden diep de heerlijke geuren in die tot ons kwamen, wat een weelde.

Tegen half drie waren we op de tweesprong onder Unterkirchen en kozen (uiteraard) voor het wandelpad door het bos (want vanaf hier loopt het pad niet meer langs de beek maar moet je over de "grote" weg). Vanaf dit punt was het nog 2 km., we waren mooi op schema!

Hier een geheel andere vegetatie: rondbladige steenbreek, alpendost, prachtig etagemos wat met andere mossen een schitterend tapijt vormde waarop klavertjes met ruime hand gestrooid waren, heel mooi. Verder het peperboompje, veratrum album (leliefamilie), bosklaverzuring, zonneroosje en kogelbloem.

Toen weer langs een stroompje en een prachtig moerasgebiedje. Dat hield ons bijna te lang op, maar we rukten ons los en waren precies 15.30 bij de bus. Bernard reed ons in 20 minuten naar het hotel terug, waar ieder weer zijns weegs ging na een fantastisch mooie dag!

Hennie Groot-Schermer.

Dinsdag 10 juni.

Om 9 uur vertrokken we naar de Mundelift. Een groep ging over de asfaltweg, de andere ging rechts van de weg bovenover door het bos via het pad dat we zondag al in tegengestelde richting hadden gelopen.

In het bos was het nog vrij koel, maar het zag er naar uit dat het warm zou worden. We stegen eerst, tot we bij het bankje kwamen met uitzicht over het dal en de weg, waarover we de andere groep zagen lopen.

Bij de lift aangekomen gingen we links van de lift een weg in, die ons naar een moerasgebied voerde. We staken diverse leuke weijtjes over, enkele daarvan via bijna geheel vermolmde plankieren. Veel bloemen, grotendeels van de in deze vakantie "gewone" soorten, maar ook nieuwe soorten zoals rijsbes, oranje streepzaad en *Veratrum album*. Het landschap was prachtig: de graslandjes met de vele bloemen en de hooischuurtjes, daarachter de donkergroene sparrenbossen en op de achtergrond de bergen.

Bij een poeltje met kikkers werd even gerust.

Daarna weer verder. Even was er twijfel bij de groep of we het goede pad wel opgingen – Henk was vooruitgelopen – maar al gauw werd duidelijk dat we wel goed liepen.

Ons pad mondde uit op een vrij brede zandweg. Die leidde langs een weitje met o.a. prachtig blauwe Duitse(?) gentianen.

Er vloog een witje – was het een groot geaderd witje? Dat konden we niet zien. Later zouden we kunnen vaststellen, dat het inderdaad om een groot geaderd witje ging. De soort is bij ons bijna overal verdwenen. Ook vloog er een parelmoervlinder, *Boloria aquilonaris*, een echte vlinder van het veen: de rupsen leven op veenbes. Ook bij ons verdwenen.

Op de asfaltweg aangekomen vernamen we dat een van onze reisgenoten de voorhoede van de excursie naar de verkeerde bestemming had geleid.

De rest van de groep ging de andere kant op en bereikte spoedig een hooggelegen restaurant met schitterend uitzicht over het Inndal, waar we op het terras onze lunch aten.

Na de lunch was het inmiddels laat geworden zodat de betere lopers onder ons niet meer de gelegenheid kregen om te voet terug te wandelen zoals de bedoeling was geweest. Een stukje van een paar honderd meter werd nog gelopen. Toen kwam de bus en moesten we instappen om naar "huis" te gaan.

Een schitterende tocht, ook al werd de stemming wel wat bedorven door het eerdergenoemde incident.

Henk Bosma.

11 juni.

En wie verscheen er zowaar aan het ontbijt? Cor! Gisteren nog ernstig ziek, en nu – na een pep-shot van de dokter gisterenavond- was ze er weer. Wat voor wonder- of paardenmiddel was dat?

Toen we op excursie gingen stond Cor met haar zoon bij de balie afscheid te nemen. 't Leek de audiëntie bij de koningin wel. We hopen maar dat ze veilig thuiskomt en gauw weer helemaal herstelt. Jan was weer zover beter dat hij mee kon, Herman reed met de bus mee (en terug), omdat hij een wandeling nog niet aandurfde. Maar Bets, die gelukkig was dat het volgens haar maar een middenrifsbreuk was (ze had erger verwacht), bleef helemaal thuis. De chauffeur reed ons via een prachtige route naar een parkeerplaats bij de Lottensee. De bus is eigenlijk niet geschikt voor de smallere wegen. Maar gelukkig- er kwamen geen tegenliggers op ons pad. Er is door de jaren heen wel heel wat veranderd hier. Geen armzalige huisjes meer- maar prachtige villa's en een golfterrein om u tegen te zeggen hielden we aan onze linkerkant. Met zijn allen liepen we naar Wildmoosalm. De planten kwamen wel overeen met wat we op andere dagen tegenkwamen. Henk liet ons de groene streepvaren zien en de smalle stekelvaren, met zijn teruggeslagen blad. Ook stonden de mannetjesvaren en de wijfjesvaren netjes naast elkaar. Zo konden we goed het verschil zien.

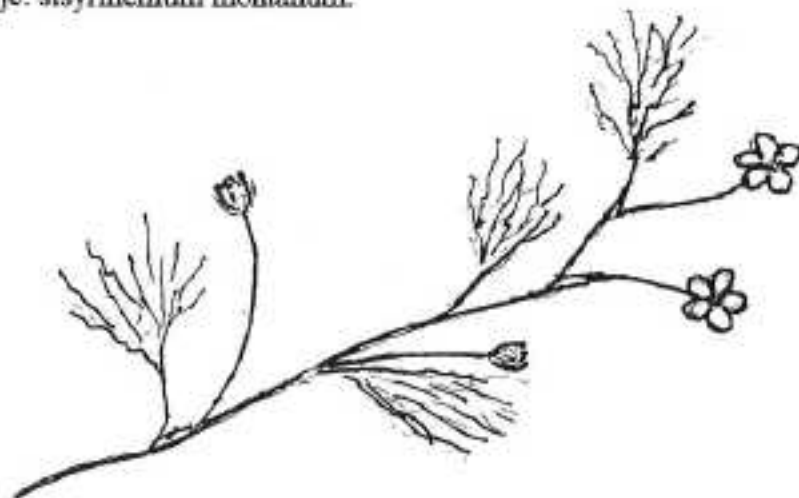
Natuurlijk moest er wat gedronken worden in het restaurant. Dan nog even langs het meertje voor we verder gingen. Dat leverde o.m. beekpunge, waterdrieblad, waterbies, een mamagrass soort en een waterranonkel op.

Bij H10 op de kaart scheidde zich onze wegen: 11 personen liepen naar het bovenstation van de Kreithlift, 9 liepen naar beneden. Nou- eigenlijk zagen we al meteen een aantal boomstammen die ons uitnodigden daar de 1-ste lunch te gebruiken. Na een uurtje splitste de groep zich weer: 4 wilden nog even met de lift op en neer, de rest vond een zonnig weitzje geschikt voor de 2-de lunch. Wat een bloemenpracht! Na een half uurtje maar weer verder. Doordat ik achteraan kwam, zag ik een ree op me afkomen, die duidelijk was opgeschrikt door de anderen. Toen hij mij gewaar werd maakte hij een haakse bocht. Voor hij onder de bomen verdween, keek hij nog even op, zodat ik nog wel een foto kon maken al was hij ver weg. Op een bankje bij de autobaan was het hoog tijd voor de 3-de lunch, ook wel appellunch genaamd. Bij de Kreithalm werden we opgewacht door Henk en Kees. Anderen kwamen ook naar beneden. Olga was helemaal verrukt van haar retourtje luchtreis. En Jan bleek weer zover genezen te zijn, dat hij weer grapjes zat te maken.

Ada was met enkelen helemaal naar het hotel gelopen. Ook Bep is terug gelopen. De rest werd weer luxueus door Bernard terug gereden.

Enkele planten: ranunculus aconitifolius, een grootbloemcentaurie, en een heel lief bolgewasje: *sisyrrinchium montanum*.

An

12 juni

Drahnbach en Bauernwald.

De dag begint weer stralend, maar de verwachting is dat het zeer warm zal worden (tot 34 °C). Toos, Thea, Bets, Herman, Henk en Tinie blijven thuis of maken alleen de bustocht mee. Om 9 uur vertrekt de bus naar Neuleutasch. Hiervandaan wandelen we langs een fraai pad richting Drahnbach. De weijtjes liggen te stralen in de ochtendzon: Oosterse morgenster, veldsalie, knautia, grote pimpernel en cirsium heterophyllum stelen de show. Vooral de laatste soort oogst bewondering: prachtige grote paarse bloemhoofdjes en de verschillend gevormde bladeren met witviltige onderkant. We kijken nu ook wat beter naar de grassen en noteren o.a. grote vossenstaart, trilgras, reukgras, kamgras en gevinde kortsteel.

Vervolgens duiken we het bos in. Een eekhoorn kruist ons pad. De hellingen zijn begroeid met blauwe bosbes en bosaardbei. Alpendost begint hier te bloeien en hier en daar duikt in de rotsspleten asplenium viridis, de groene streepvaren op. We passeren een beek met een waterrad. Bittere veldkers vormt een zoom langs de oever. Minie ontdekt de bokaalbekerzwam in het pad. Het kronkelende bospad is heerlijk koel. Op vochtige open plekken bloeit nog steeds de roze primula farinosa, soms in grote aantallen. Plotseling licht in het donkere bos een groepje witte bloemen op: het wit bosvogeltje.

Om ongeveer 11 uur zijn we bij Bodenalm. Hier wordt een ruime pauze genomen. Na zo'n 3 kwartier vertrekken we richting Giessenbach. De stapels geveldde sparren geuren heerlijk harsig. Het grotendeels beschaduwde pad geeft weinig problemen. We noteren nog: rozenkransje, boskortsteel, grasmus en koninginnekruid.

We lunchen op een koele plek op en rond een bankje, en gesterkt vervolgen we om kwart over één onze weg. Nu wordt het wel afzien, want de weg stijgt gestaag over een aanzienlijke afstand. Het is nu bloedheet en het al dan niet luie zweet stroomt ons over het gezicht. We verplaatsen ons van schaduwplek naar schaduwplek, maar houden ondertussen wel de ogen open. Een rotswand met thijm en alpensteenthijm ligt te blaken in de zon. Even verder bloeit heekruid in een beschaduwde geultje en zien we parnassia en beekpunge. De vogelnestorchis is ook deze dag weer regelmatig te vinden, zelfs een keer 16 exemplaren op een kluitje.

An ontdekt, hoog op een helling, het rood bosvogeltje; Josien weet Walther te strikken om er voor haar een foto van te maken.

Na deze prachtige, maar wel wat vermoeiende tocht, komen we bij het op het terras van Gasthof Neuleutasch. Drinkjes en ijsjes vinden gretig aftrek. Henk V. probeert een flink glas bier, wat hem prompt in de benen zakt.

De bus brengt ons weer heel geriefelijk naar ons hotel. Aan het eind van de middag breekt een stevig onweer los en bij de avondmaaltijd heeft iemand weer het verkeerde diner genomen, maar dat is langzamerhand standaard geworden.

Koos

13 juni.

Halvedagwandeling met als eindpunt Gasthaus zur Mühle.

Dit kleine, landschappelijk en natuurhistorisch interessante gebied was al eens het eindpunt van een eerdere wandeling, maar het werd de moeite waard geacht dit nog eens te bezoeken. Als we vanaf het hotel door het dal rijden zien we links het Wettersteingebergte en rechts een bergketen met als hoogste top de Riedberg.

Het blijkt dat sommige weilanden al gemaaid zijn of plat geslagen door de heftige regens van de vorige dag.

Nadat een aantal van ons zijn uitgestapt in Unterkirchen om de wandeling wat langer te maken, rijdt Bernard, onze chauffeur, de rest naar Gasthof Brücke, althans dat was de bedoeling, maar door wegwerkzaamheden kan de bus niet verder, zodat we een eindje moeten lopen naar het geplande beginpunt. Hierdoor hebben we nog de gelegenheid foto's te maken van een met bloemen en schilderijen van bijbelse voorstellingen versierd huis.

De wandeling gaat over een smal pad door moerassige weilanden, die gelukkig nog niet gemaaid zijn. Hier vinden we behalve de bekende en niet-bekende composieten tal van orchissen: de lichtroze grote muggenorchis, de gevlekte orchis en de brede orchis. Verder zie ik o.m. een groepje heel grote vleugeltjesbloemen, knikkend nagelkruid, moerskartelblad en naast het moerasgedeelte is een weiland roze van de echte koekoeksbloem.

Het smalle pad komt uit op een voetpad met links daarvan een kronkelend riviertje met natte oevers en de bijbehorende flora en rechts een beboste helling. Ook hier valt veel te genieten: veel grote keverorchissen, een wespenorchis nog niet in bloei, koeienoog (met wilgenbladachtige bladeren), wit bosvogeltje, in tegenstelling met het bleek bosvogeltje, die zijn bloemen gesloten houdt, heeft het wit bosvogeltje de bloemen geopend.; ook de bladeren zijn verschillend. Verder o.m. vogelnestorchis, donkere akelei, dalkruid, de roze schermen van het borstelig ribzaad en overal de blaadjes van het leverbloempje. We zien de borstelvlinder en het standkruidvlindertje.

In het T.V. programma: "Van de schoonheid en de troost" worden interessante mensen uit cultuur en wetenschap een uur lang intensief geïnterviewd over wat ze persoonlijk onder schoonheid en troost verstaan. Zelf zou ik het woord schoonheid moeilijk onder woorden kunnen brengen. Toch had ik er tijdens deze vakantie elke dag mee te maken in verschillende vormen, b.v.:

- de weiden met de stralende morgensterren
- het rustgevende geruis van de beek
- het uitzicht op de bergen vanuit de stoeltjeslift
- de eerste waarneming van een bloeiende centaurea

Dit alles gaf mij een gevoel van grote schoonheid en al deze en andere indrukken zullen nog lang op mijn netvlies blijven.

En om de troost er nu ook maar heel prozaïsch bij te betrekken:

Over 3 dagen zullen we verlost zijn van die lastige vliegen.

Toos

zaterdag, 14 juni 2003

Deze zaterdag begon met enige hilariteit bij het ontbijt. Bij het bestellen van het avondeten rezen enige misverstanden, die onder gelach ongedaan gemaakt werden.

Op die warme zonnige dag vertrokken we om 9.-- uur met de bus richting Scharnitz. Bernard reed na Unterweidach via de A4 (een landschappelijke fraaie weg met een slecht wegdek) naar Giessenbach. De A4 voerde ons achtereenvolgens door de Untere Mähder, Durch den Boden en Eibenwald langs grote grindafgravingen. De almen, die we passeerden waren minder rijk aan bloemen dan die we steeds gezien hadden in de omgeving van Leutasch. De grindwinning gebeurde door het afgraven van zij-morenen van vroegere gletsjers. Bij Giessenbach reden we over een mooie snelweg (B313) naar Scharnitz. In Scharnitz werden we afgezet op een grote parkeerplaats tegenover het monument ter herdenking aan gevallen franse soldaten, die hier in 1805 sneuvelden. Het monument was goed onderhouden en werd door twee kleinere monumenten geflankeerd.

We begonnen onze wandeling langs de Isar net over de grens in Duitsland. Geen douane te zien. Henk wees ons op de gerestaureerde ruïnes van de zeer oude grensvesting Porte Claudia. Niemand voelde zich geroepen de ruïnes te bekijken. De vesting werd gebouwd door Claudia von Medici in de 30-jarige oorlog.

De Isar was bij Scharnitz al een kleine rivier, terwijl deze slechts op ± 15 km afstand en op 1200 m hoogte in de Karwendel ontspringt. De Isar is één van de grote zijrivieren van de Donau en is 295 km lang.

De rivier loopt vanaf Scharnitz door een oud gletsjerdal. De rivier heeft dan ook een lage- en een hoge oever. De lage oever overstroomt periodiek, terwijl de hogere oever (een oude zij-morene) niet onder water komt te staan. Op de hoge oever stonden veel naaldbomen, die voor dit gebied een behoorlijke hoogte hadden.

We hoorden hier fitis, braamsluiper en vink.

Al direct vonden we op de lage oever van de Isar een schat aan planten. Het was een echte KNNV-excursie. Snel waren de mensen verspreid over de hele brede oever. Overal werden planten gevonden, die we nog niet gezien hadden.

Koos was mijn reddende engel en hielp mij bij het opschrijven van nieuw-gevonden planten.

In het begin van de wandeling vonden we o.a.:

Dryas octopetala (uitgebloeid met prachtige pluimen).

Orobranche minor (klavervreter)

Gentiana urticulosa (geen Nederlandse naam)

Platanthera chlorantha (welriekende nachtorchis)

Ophrys insectifera (vliegenorchis)

Gypsophila ----- (liggend gipskruid)

Hesperis matronalis (damastbloem)

Biscutella laevigata (brilkruid)

Centaurea montana (grote centaurie)

Saxifraga caesia (geen Nederlandse naam; blauw-groen blad)

Epipactis helleborine (?) (wespenorchis)

Prunella grandiflora (grootbloemige brunel)

Lycopodium annotinum (stekende wolfsklauw)

Campanula glomerata (kluwenklokje)

Sambucus racemosa (bergvlier)

Pyrola rotundifolia (rondbladig wintergroen)

Orthilia secunda (één-zijdig wintergroen)

Naarmate we verder liepen werd de vegetatie minder interessant. Grote kudden koeien graasden hier de meeste planten weg. Toen merkten we ook pas goed, hoe warm het was. We gingen

lunchen op de hoge oever, waar we onder de bomen schaduw vonden. Gelukkig stond er ook een zacht windje. Halverwege bij de Riedalm werden bij de boerderij zwarte roodstaart, staartmees, vink en een alpen-heggenmus gezien. Al snel kwamen we aan het einde van de wandeling en zagen we de bus staan. Bernard had alle gordijnen aan de zonzijde dicht gedaan en zette daarbij nog de airco aan. Zelf had hij verkoeling gezocht in de rivier. De rivier was hier in Mitterwald al flink breed.

In het restaurant van het sportcomplex rustten we en dronken wat.

Hoewel het plan was om nog naar de Alm Gletscherschliff (1000m hoogte) te lopen, bleek de animo voor deze klim in de hitte ($\pm 30^{\circ} C$) nihil. Er werd besloten naar Leutasch terug te gaan. We reden langs dezelfde route als 's morgens naar ons hotel terug. Hier kwamen we om ± 14.45 uur terug.

Veel mensen gingen rusten en maakten aan het eind van de middag nog een korte wandeling. Na het avondeten kwam een onweer, gepaard met fikse regenbuien.

We hadden een prachtige excursie-dag gehad!

Olga Tol

15 juni.

Vanaf het hotel gingen we over de brug van de Leutascher Ache de buurtschap Klamm (wat kloof betekent) in. We klommen langzaam omhoog met rechts glooiende beemden en links bos. Na enige tijd kwamen we op een T-splitsing, waar we linksaf sloegen om naar de Oberleutascher Klamm te kijken. Dat is een indrukwekkende diepe nauwe kloof waar de beek woest doorheen stroomde na de hevige onweersbui van gisteren. Tijdens een eerder privé-bezoek (eergisteren) was de beek maar een miezerig stroompje.

We liepen weer terug naar de T-splitsing en gingen nu recht door richting Kirchplatzl. Aan de linkerkant was bos en rechts keek je uit over de lager liggende velden. Aan de boskant zagen we o.a. heekkruid en nachtsilene.

De regen had in de weg diepe groeven geërodeerd.

Aan vogels hoorden we o.a. de grote bonte specht, de koekoek en de kuifmees. In het bos vonden we een omgezaagde boomstam met vijf stralen, een typisch gezicht.

Aan planten zagen we o.a. de vliegenorchis, kranssalie, aangebrande orchis en verder kwamen we weer massaal welriekende nachtorchis, muggenorchis en grote keverorchis tegen. Ook de drie pyrola's waren present.

Om ongeveer half elf werd bij een bankje een koffiepauze gehouden. Daarna daalden we geleidelijk af naar Kirchplatzl wat vooral voor onze "bestokte" lopers niet al te gemakkelijk was vanwege de vele door houthakkers achtergelaten boomtakken op het pad.

In het buurtschap Kirchplatzl lesten we onze dorst en aten we ons lunchpakket op op het terras van Hotel Xander aan het kerkplein, waar we al eerder eens wat genuttigd hadden. Daarna splitste de groep zich in tweeën. De ene groep ging door in de richting Lehner, de andere groep ging terug naar ons hotel, langs de Leutascher Ache. Deze groep was getuige van "wild-water-kano-activiteit", en zag langs de beek ook nog de waterspreeuw en de gele kwikstaart.

Het weer had zich weer van zijn beste kant laten zien; we konden terugzien op alweer een zeer geslaagde dag.

Jopie.

16 juni.

Op onze terugreis van Leutasch naar Steinach bezoeken we het stadje **Rothenburg ob der Tauber**. Rothenburg is een goed intact gebleven stadje uit de 12de eeuw. Het is geheel omringd door een verdedigingsmuur. De muur wordt onderbroken door 27 torens.

De bus stopt op de parkeerplaats bij de Galgentor. Via de Galgentor gaan we naar de oude binnenstad. Hier verspreidt de groep zich; sommigen gaan winkelen of de kerk bezoeken. Walther wil via de muur rond het stadje lopen. Hij moet dan wel bij elke toren weer naar beneden en naar boven. Dat lijkt mij een heel karwei.

Van Henk hebben we een plattegrond van Rothenburg gekregen, zodat iedereen zijn weg terug kan vinden. Het is 13.30 uur en we moeten om 17 uur weer bij de bus zijn.

Ada en Henk hebben boekjes over Rothenburg bij zich, die we in de bus hebben kunnen doornemen. Zo heb ik een paar bezienswaardigheden genoteerd, die ik wil gaan bekijken.

Van de **Galgentor** loop ik via de **Weisserturm** naar de **Marktplatz** waar zich het **Rathaus** bevindt. Oorspronkelijk was het een dubbelgebouw (1250). Het **Rathaus** is verbouwd van 1572 tot 1578. Naast het Rathaus is de **Rathstrinkstube** met prachtige klokken (1683); hier gebruikten de raadsleden hun drankjes. Ik neem aan dat het geen thee geweest zal zijn. Vandaar loop ik via de Herrengasse naar de **Burgtor** en beland in een ommuurd park, waar het heerlijk koel is onder de bomen. Een heel verschil met de temperatuur in het stadje, waar de hitte tussen de huizen blijft hangen. Even blijf ik om te genieten van de rust, maar dan loop ik langs de **St-Johanneskirche** naar de **Unt-Schmiedgasse**, op zoek naar het **Plönlein** (1385). Het is één van de oudste huizen van Rothenburg en één van de bekoorlijkste bezienswaardigheden van Duitsland (volgens de prospectus). Het is een klein driehoekig huis bekneld tussen twee straten: een klein straatje dat naar de Tauber, en de **Unt-Schmiedgasse** die naar de **Siebersturm** gaat.

Ik loop terug naar de Marktplatz en vandaar naar de **St.Jacobskirche**. In de kerk is het heerlijk koel; ik blijf daar een poosje zitten voordat ik langs het **Gymnasium** naar de **Klingelturm** ga. De **Klingelturm** (1400) is 30 meter hoog en één van de sierlijkste torens. Het diende als waterreservoir. Het is 16 uur als ik weer in de Galgengasse ben en zie daar, in de nabijheid van de Galgentor, een terras in de schaduw. Ik besluit daar iets te drinken en er te wachten totdat iemand van onze groep mij passeert. Walther is de eerste die ik zie en samen lopen we naar de bus. Om 17 uur is iedereen aanwezig (een compliment voor deze groep die gedurende onze reis steeds op tijd bij de bus was).

Dan gaan we op weg naar het hotel **Sämann** in Steinach.

Na een voortreffelijk diner zitten we 's avonds nog geruime tijd in de tuin van het hotel, een prettig slot van deze dag.

Josien.

17 juni.

Om half acht is er ontbijt en om half negen vertrekken we voor de thuisreis van zo'n 550 km. Zo als steeds is iedereen op tijd bij de bus.

Het is weer een zonnige dag. De Alpen en de bloemrijke alpenweiden hebben plaats gemaakt voor een heuvelland met korenvelden.

De reis begint voorspoedig, doch na een klein uurtje rijden we in een file. Er zijn veel vrachtwagens op de weg, doch dat blijkt echter niet de reden te zijn van de opstopping; het zijn wegwerkzaamheden die dit veroorzaken. Na een half uurtje file rijden gaat het verkeer weer vlot door.

Bij de halteplaats Dollenberg houden we van 11.30 tot 12.15 uur de middagpauze.

Dollenberg ligt bij de plaats Herborn, even voor Dillenburg, de geboorteplaats van Willem van Oranje.

Na de middagpauze kan er vlot doorgereden worden tot aan Bochum, waar we weer in een file belanden. Dat duurt tot Wattenscheid.

Eenmaal daar voorbij gaat het verder zonder oponthoud en zijn we even over vieren in Nijmegen. Daar volgt het afscheid. Nadat we twee weken intensief met elkaar zijn omgegaan, is dat altijd moeilijk; maar de wetenschap dat we elkaar 27 september op de reünie weer terug zullen zien, maakt dat wel gemakkelijker. Tot op de reünie.

Josien

Maandag 16 juni.

De terugreis.

Half zeven opstaan, half acht ontbijt en half negen vertrek. Niemand iets vergeten?, de sleutels in de kast gehangen, de stokken weer mee? Het afscheid is hartelijk: adieu fam.Draxl, adieu onderkomen van de afgelopen twee weken, adieu Hohe Munde.

Het weer is zoals het al die tijd geweest is: prachtig. Om de bergtoppen hangen nog wolkenlierten, dat hoort bij de morgen. We gaan richting Telfs en de Fernpass. De Romeinen waren ook al hier in deze streek en van hun heirbanen zijn hier en daar nog restanten te vinden (bij Reutte).

Helaas zit de Zugspitze zoals steeds ook weer in de wolken, maar we genieten van het berglandschap en nog steeds van de bloemen die er nog zijn, al wordt er nu overal gemaaid. De kleur van de weiden is nu duidelijk veranderd; het stralende geel van de morgensterren is verdwenen. Nu is het of er een soort grauwsliuier over hangt van de pluizebollen. Ook de slagregens van de afgelopen avonden hebben de bloemen geen goed gedaan, maar nu zijn er weer andere kleuren: donkerblauwe veldsalie, en lila tot roze van scabiosa en knautia. Ook de centauries en distels met hun donkerder roze tot purper zijn verder in bloei. Ik begroet als "nieuwelingen" graslelies en mottenkruid langs de kant van de weg en later, hoger alpenroosjes in bloei. Ja, er wordt en is overal gemaaid en hier en der komen steeds meer witte tot licht-mintgroene plastic hooiballen. Nauwelijks zie je nog hooi op ruiters staan. Hoe lang zullen de Heustaplars nog blijven staan, nu ze niet of nauwelijks meer gebruikt worden?

Het loop tegen tien, en we naderen Duitsland. Nog steeds zijn er de blauwe bergen van de morgen, rotsen, bellingen met hoge donkere sparren. De vlieren en de egelantieren bloeien nog. In de diepte stenige rivierbeddingen en groene weiden, hoe ver ik kan kijken. Weer : wat een genot om je zo comfortabel, zo prinsheerlijk te laten rijden en wat een voorrecht.

Na de nieuwe tunnel bij Lermoos (3,2 km) laten we ineens de bergen achter ons. Het is tien uur geweest en we rijden richting Ulm. Het aansluitende stuk Autobahn is nog niet klaar en we worden omgeleid over een Landstrasse door liefelijk glooiende heuvels en kleine dorpjes met witte kerkjes met ui-spitsen op hun torens. Het is alsof ik met gevleugelde voeten door dit landschap ga, waarin ik met deze snelheid de bloemen nog kan benoemen: veel karwij en kroonkruid.

Dat benoemen kan nauwelijks meer als we om half elf de Autobahn opdraaien. Maar om elf uur stoppen we al weer voor een koffie – halfuurtje bij Raststätte Algauer Tor.

Verder weer en sneller nu. Even vliegen postduiven langs de weg met ons mee, zeker 100 km. p/u ! Dat is geen snelheid voor de buizerd, die laag langzame cirkels draait, en hoger nog een rode wouw.

De weiden wisselen nu af met velden tarwe en gerst en uitgebloeid koolzaad vol kamille en klaprozen. Gelukkig maar heel weinig mais. Bramen bloeien er langs en al boerenwormkruid, duizendblad, en akkerwinde, gele honingklaver, sint-Janskruid en berberis, pijlbrem en een roze kaasjeskruid

Bij Alen worden de heuvels ineens weer hoger en snijdt de Autobahn diep in. Hier is op 1100 m. ook de Europese waterscheiding tussen de Donau en de Rijn die we nu om ongeveer kwart voor één passeren.

Om half twee zijn we al in Rothenburg, waar we kunnen rondkijken tot half vijf. Het is helemaal niet druk op deze maandag, en er is genoeg te zien op allerlei gebied: gebouwen, meer of minder kunstzinnige "artikelen", muurplanten en mensen. Ik vind dit alles opnieuw leuk. Het is prachtig weer, wel warm, maar er zijn mooie parken en ook de "weergang" is beschaduwd. De gierzwaluwen vliegen aanhoudend roepend rond en naar hun jongen.

Met behulp van de verschaftte plattegrond heeft iedereen naar wens kunnen rondkijken en is iedereen weer op tijd bij de bus. Het is nog maar een kwartiertje rijden tot Steinach, waar we Hotel Sämman vinden tegenover het stationnetje waar eindeloze goederentreinen (met auto's) passeren.

Ook dit hotel is prima met mooie goedverzorgde kamers en een uitstekende avondmaaltijd waarna Walther ons bedankte (maar wij, Henk en ik maken de reis niet alleen, jullie allemaal ook!) De volgende morgen was er ook een uitgebreid ontbijtbuffet.

Enkelen maken nog een wandeling langs en door de velden achter het piepkleine dorpje (met veel "dure" huizen), wat nog een harige klapproos oplevert, kompassla en vijfvingerkruid, *potentilla reptans*.

We zitten nog een tijdje in de tuin opzij van het hotel voor we ons bed opzoeken. Morgen is het half 8 ontbijten en half 9 rijden.

Ada

Dinsdag 17 juni

Laatste etappe.

We vertrekken weer op tijd om half negen en zijn zo weer op de Autobahn. Toch lukt het nu om als we even wat vaart minderen nog bloemen op naam te brengen: mottenkruid, cichorei, wouw, aardaker, kleine teunisbloem, zeepkruid, avondkoekoeksbloem en een lila veldphacelia. Tussen de vangrails van de middenberm zien we de spiesbladmelde en Deens lepelblad, dat daar profiteert van het wegzout.

Na een eerste rustig begin waarin we vlug opschieten, wordt het snel drukker met veel vrachtverkeer. We komen in een file voor Wertheim die ons een half uur kost, maar wat is dat uiteindelijk op een dag. Nu het langzamer gaat kan ik weer beter bloemen bekijken: wilgenroosjes, al bloeiend, koningskaars en velden gele mosterd, muurpeper, slangenkruid en een boskriek vol rode kersen.

We rijden nu in de buurt van Giessen door licht glooiende velden hooiland, akkers met graan en mosterd, bleekgroene, gele en okertinten, kamille en klaprozen, de bottelroos in bloei en heesters met nu al het St. Janslot na alle warme zomerdagen.

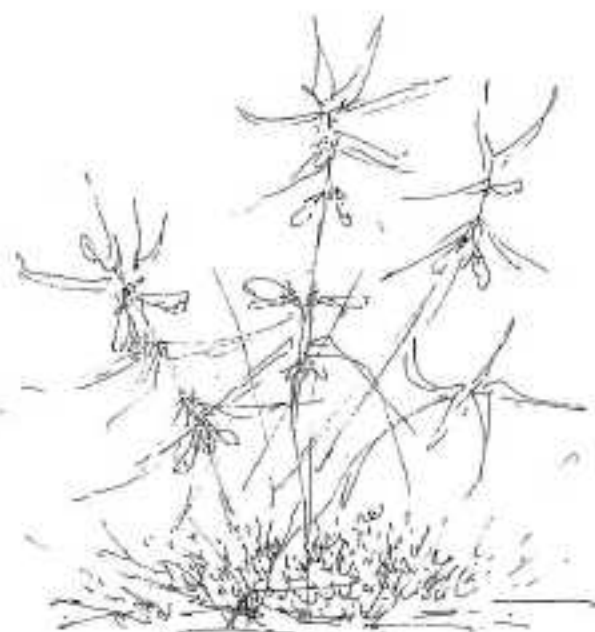
De laatste stop bij Raststätte Dollenburg (net voor de Dillenburg) van 11.45 tot 12.30 uur levert nog bezemkruiskruid op, agrimonie, een bolletjesraket(?), en een henepnetel of raai(?).

Om 2 uur zijn we Duisburg door, daarna is het langzaam rijdend verkeer, afgewisseld met in de file staan bij Bochum, maar om drie uur rijden we toch over de Rijnbrug bij Essen en om even over vier stoppen we op de busparkeerstrook tegenover hotel Mercure in Nijmegen.

Bagage uitladen en afscheid nemen. Altijd weer wat chaotisch. Ik heb opeens nogal wat tijd voor mezelf alleen, als ik iedereen naar het station heb zien "zeulen" met de bagage, want Henk moest de auto weer ophalen (redelijk ver). Pas ruim een uur later rijden wij uit Nijmegen weg, eten een broodje langs de snelweg en stappen na zevenen ons huis weer binnen.

't Was weer een fijne reis.

Ada.

Gehoord en gegrinnikt.

Over streepjes zetten en tellen!

(voor het avondmenu)

Dat streepjes zetten wordt 's morgens aan de ontbijttafel bij alle gezellige drukte – en dan toch ineens nog haasten – wel “eens” vergeten. Dan is er 's avonds een probleem! Maar ook wanneer men wel een streepje gezet heeft, maar niet meer weet waarbij: Was het nu menu I of II of III? En het ziet er allemaal zo lekker uit, en we verstaan de dienstster niet allemaal even goed in het geroezemoes; Eens, twee, drie, het is allemaal ei.

Bij de laatste rondgebrachte borden krijg je dan ??? !! ☹️ ☹️ ☹️ ! ---? - !!!----

Ook bij cheffin Resi en de kok die er wanhopig van worden. Wij zijn met onze groep de enigen in het hotel en de porties vlees of vis zijn uitgeteld. Later zien we per tafel nauwkeuriger op de streeplijst toe (je zou toch veronderstellen dat KNNV-senioren het invullen van streeplijsten inmiddels moeten beheersen !). Wat gecontroleerd kan worden is het aantal streepjes; dat moet kloppen.

Op een morgen zijn we net met deze checklist klaar of Stefan, die denkt nu iedereen van voldoende koffie of thee voorzien te hebben, vraagt: “Ist jetzt alles in Ordnung?” Na onze over-vrolijke bevestiging loopt hij terug naar de keuken met een “puzzled look in his eyes”; Blöde Leute die Holländer!

Toch zijn er ook mensen die heel vlug een streepje zetten- en nog vlugger antwoorden.

Op een morgen ging het zo bij de streepjescontrole:

Ada: “Jan (zeer levendig in gesprek met een tafelgenote), heb jij al een streepje gezet?”

Jan: “Ja, ja !”

Ada: “En voor Olga (die altijd buiten ontbijt op het terras) ook?”

Jan: “ O nee!!” Jan grijpt de lijst en de pen, hup streepje, klaar.

Ada, verbaasd: “ Moet je haar dan niet vragen wat ze wil?”

Jan:” Nee hoor, ik leer haar alles eten, maar dat weet ze nog niet.”

Daar sta je als leiding even met je mond vol tanden, verbluft – tot ik me realiseer dat Olga vrijwel altijd voor het vegetarisch menu III kiest.

Donderdag 12 juni hang ik even naast Jan over de leuning van het bruggetje bij Triendlsäge om naar de forellen te kijken, nadat we de plantjes bij het kleine moerasje bekeken hebben, en zeg: “ Leuk hè, maar kom, we gaan”.

Jan :”Ja leuk, die forellen—ik ben ze aan het tellen! Maar als ik bij 100 ben stop ik”.

Later worden er of witte of bleke bosvogeltjes gefotografeerd en Jan oppert :”Zal ik fluiten, dan heb je er ook gehuid bij !”.

Nu Jan, de jubel om alles en niets zie ik nog steeds in je ogen, daarvoor hoef je niet te fluiten (maar het mag wel!).

Thea neemt 's morgens graag een zacht gekookt eitje – uitgebreid ontbijten ligt haar niet zo. Soms krijgt ze er één extra mee van Resi. Deze reis raakt ze toch niet echt ingelopen. Wie zei dat Thea op eieren loopt?

Op de laatste excursiedag gaan we op stap met 21 personen. Na een wegsplitsing of scherpe bocht tellen we even. Ties telt mee, maar hij splitst meteen: 8 mannen, 13 vrouwen, en zegt tevreden: de gulden-snede-verhouding. Alle onderwerpen/waarnemingen kun je van vele kanten belichten of benaderen; dat geeft een toegevoegde waarde!

De geometrie van de schepping en de rol van getallen kwam al eerder aan bod in bloemformules e.d.

Het is warm en er is weer geen wolkje aan de lucht. Puf-puf—wij lopen vrolijk verder (want dat wilden we toch?) en wij klagen niet, zeggen hoogstens een keer: "Aj". Ik draag geen hoed of pet, maar anders zou ik hem afnemen voor al jullie doorzettingsvermogen etc. etc. – want "alles gaat goed hoor, O ja!", maar als je dat achterstevoren leest? Aj!—Ik hoor nu iemand denken: maar we lopen toch ook niet achterstevoren? Op mijn wenkbrauwen of ons tandvlees misschien, nou ja.

An zegt als we even zitten uit te blazen op een plekje in de schaduw: "Toch weet ik een plaats waar het regent: "—In mijn nek".

Curieus? Of dubieus? (net als die Tragopogon!).

Het volgende gedichtje van Annie M.G. Schmidt (1953) kwam bij het warme weer vanzelf bij mij naar boven:

Pas op voor de hitte!

Denk aan juffrouw Scholten, die is vandaag gesmolten!

Helemaal gesmolten – op de Dam.

Dat kwam door de hitte;

Daar is ze in gaan zitten

als je soms wil weten hoe het kwam.

Ze hebben het voorspeld:

Pas op juffrouw, je smelt!

Maar ze was ontzettend eigenwijs...

Als een pakje boter,

maar alleen wat groter,

is ze uitgelopen vóór 't Paleis.

Enkel nog haar tasje

lag daar in een plasje....

Alle kranten hebben het vermeld

op de eerste pagina.

Kijk het zelf maar even na.

Ja, daar staat het, kijk maar:

Dame smelt.

Ik ben gewaarschuwd, ik tel voor twee!

Die arme juffrouw Scholten,

helemaal gesmolten ----

Als dat jou en mij eens overkwam!

Là we met die hitte

overal gaan zitten,

maar vooral niet midden op de Dam.

Ada.

KNNV PLANTENLIJST LEUTASCH

Verantwoording van de onderstaande lijst:

Veel namen zullen uit het hoofd zijn opgeschreven.

De onderstaande boeken zijn gebruikt en waarschijnlijk nog meer.

Meijden, van der, R.: Heukels' Flora van Nederland. 22de druk.

Schneil en Fitschen: Flora von Deutschland und angrenzender Länder. 90te durchsehene Auflage.

Grey-Wilson, C en M. Blamey: Pareys Bergblumenbuch.

Birz:

Medewerking aan deze lijst: Koos Anema-Roeleveld, Ada Verhey, An Westerweel en Bep van Geldermalsen-de Jongh, die de waarnemingen coördineerde en de to-planten met een * zijn op de heen of terugweg gevonden taallijst samenstelde.

Lycopodiaceae - Wolfsklawfamilie

Lycopodium annotinum   Stekende wolfsklaw

Selaginellaceae

Selaginella selaginoides

Equisetaceae - Paardenstaartenfamilie

Equisetum sylvaticum   Bospaardenstaart

Equisetum palustre   Lidrus

Equisetum arvense   Heermoes

Polypodiaceae - Eikvarenfamilie

Polypodium vulgare   Gewone eikvaren

Dennstedtiaceae - Adelaarsvarenfamilie

Pteridium aquilinum   Adelaarsvaren

Thelypteridaceae - Moerasvarenfamilie

Phegopteris connectilis   Smalle beukvaren

Aspleniaceae - Streepvarenfamilie

Asplenium viridi   Groensteel

Asplenium trichomanes   Steenbreekvaren

Woodsiaceae - Wijfjesvarenfamilie

Athyrium filix-femina   Wijfjesvaren

Aspidiaceae -

Polystichum lonchitis   Lansvaren

Gymnocarpium dryopteris   Gebogen driehoeksvaren

Dryopteridaceae - niervarenfamilie

Dryopteris filix-mas   Mannetjesvaren

Blechnaceae - Dubbellooffamilie

Blechnum spicant   Dubbelloof

Pinaceae - Dennenfamilie

Picea abies   Fijnspar

Larix decidua   Europese larix

Pinus nigra   Zwarte den

Pinus mugo   Bergden

Cupressaceae - Cipresfamilie

Juniperus communis ssp nana   Dwergjeneverbes

Urticaceae – Brandnetelfamilie	
<i>Urtica dioica</i>	Grote brandnetel
Betulaceae – Berkenfamilie	
<i>Betula pendula</i>	Ruwe berk
<i>Betula pubescens</i>	Zachte berk
<i>Alnus viridis</i>	Groene els
<i>Alnus incana</i>	Witte els
<i>Corylus avellana</i>	Hazelaar
Fagaceae – Napjesdragersfamilie	
<i>Fagus sylvatica</i>	Beuk
Chenopodiaceae – Ganzenvoetfamilie	
<i>Atriplex prostrata</i>	Spiesmelde
Polygonaceae – Duizendknoopfamilie	
<i>Polygonum bistorta</i>	Adderwortel
<i>Polygonum amphibium</i>	Veenwortel
<i>P. aviculare</i>	Varkensgras
<i>P. viviparum</i>	Levendbarende duizendknoop
<i>Persicaria maculosa</i>	Perzikkruid
<i>Rumex acetosa</i>	Veldzuring
Chenopodiaceae – Ganzenvoetfamilie	
<i>Chenopodium bonus-henricus</i>	Brave hendrik
<i>Beta vulgaris</i> ssp. <i>maritima</i>	Straandbiet*
Caryophyllaceae – Anjerfamilie	
<i>Moehringia ciliata</i>	
<i>Moehringia muscosa</i>	
<i>Lychnis flos-cuculi</i>	Echte koekoeksbloem
<i>Silene nutans</i>	Nachtsilene
<i>Silene vulgaris</i>	Blaassilene
<i>Silene dioica</i>	Dagkoekoeksbloem
<i>Silene latifolia</i> ssp. <i>alba</i>	Avondkoekoeksbloem
<i>Agrostemma githago</i>	Bolderik*
<i>Dianthus plumarius</i>	Grasanjer*
<i>Dianthus superbus</i>	Prachtanjer
<i>Dianthus deltoides</i>	Steeanjer
<i>Gypsophila repens</i>	Kruipend gipskruid
<i>Saponaria ocimoides</i>	Rotszeepkruid
<i>Cerastium arvense</i>	Akkerhoombloem
<i>Cerastium fontanum</i> ssp. <i>vulgatum</i>	Gewone hoorbloem
<i>Cerastium glomeratum</i>	Kluwenhoombloem
<i>Cerastium rupestre</i>	
<i>Sagina nodosa</i>	Sierlijk vetmuur
<i>Stellaria graminea</i>	Grasmuur*
<i>Minuartia verna</i> of <i>sedoides</i>	
Ranunculaceae – Ranonkelfamilie	
<i>Actea spicata</i>	Christoffelkruid
<i>Ranunculus lanuginosus</i>	
<i>Ranunculus acris</i>	
<i>Ranunculus repens</i>	Kruipende boterbloem
<i>Ranunculus acris</i>	Scherpe boterbloem
<i>Ranunculus montanus</i>	

<i>Ranunculus fluitans</i>	Stijve waterranonkel
<i>Ranunculus circinatus</i>	Trollius
<i>Trollius europaeus</i>	Dotterbloem
<i>Caltha palustris</i>	Akeleiruit
<i>Thalictrum aquilegifolium</i>	Bosrank
<i>Clematis vitalba</i>	Alpenbosrank
<i>Clematis alpine</i>	Donkere akelei
<i>Aquilegia atrata</i>	Blauwe monnikskap
<i>Aconitum napellus</i>	Leverbloempje (veg.)
<i>Anemone hepatica</i>	
Berberidaceae – Berberisfamilie	
<i>Berberis vulgaris</i>	Zuurbes
Papaveraceae – Papaverfamilie	
<i>Chelidonium majus</i>	Stinkende gouwe
Brassicaceae – Kruisbloemenfamilie	
<i>Biscutella laevigata</i>	Brilkruid
<i>Sinapis alba</i>	Witte mosterd*
<i>Rapistrum perenne</i>	Bolletjesraket *
<i>Arabis alpina</i>	
<i>Armoracia rusticana</i>	Mierik
<i>Cardamine pratensis</i>	Pinksterbloem
<i>Cardamine amara</i>	Bittere veldkers
<i>Cardamine impatiens</i>	Springzaadveldkers
<i>Cardamine waldsteinii</i>	
<i>Kernera saxatilis</i>	
<i>Alliaria petiolata</i>	Look zonder look
<i>Hesperis matronalis</i>	Damastbloem
<i>Hesperis inodora</i>	Reukloze damastbloem
<i>Nasturtium officinalis</i>	Echte waterkers
<i>Barbarea vulgaris</i>	Gewoon barbarakruid
<i>Barbarea stricta</i>	Stijf barbarakruid
<i>Rorippa pyrenaica?</i>	
<i>Cochlearia danica</i>	Deens lepelblad
Resedaceae – Resedafamilie	
<i>Reseda luteola</i>	Wouw
Saxifragaceae – Steenbreekfamilie	
<i>Parnassia palustris</i>	Parnassia
<i>Chrysosplenium alternifolium</i>	Verspreidbladig goudveil
<i>Saxifraga caesia</i>	Blauwgroene steenbreek
<i>Saxifraga rotundifolia</i>	Rondbladige steenbreek
<i>Saxifraga aizoon</i>	
Rosaceae – Rozenfamilie	
<i>Agrimonia eupatoria</i>	Gewone agrimonie
<i>Filipendula ulmaria</i>	Moerasspirea
<i>Aruncus dioica</i>	Geitenbaard
<i>Sanguisorba officinalis</i>	Grote pimpernel
<i>Sanguisorba minor</i>	Kleine pimpernel
<i>Alchemilla vulgaris</i>	Spitslobbige vrouwenmantel
<i>Alchemilla alpina</i>	Alpenvrouwenmantel

<i>Rosa pendulina</i>	Alpenroos
<i>Rubus idaeus</i>	Framboos
<i>Rubus saxatilis</i>	Steenbraam
<i>Fragaria vesca</i>	Bosaardbei
<i>Geum rivale</i>	Knikkend nagelkruid
<i>Geum urbanum</i>	Geel nagelkruid
<i>Dryas octopetala</i>	Achtster
<i>Potentilla erecta</i>	Tormentil
<i>Potentilla reptans</i>	Vijfvingerkruid
<i>Potentilla anserina</i>	Zilverschoon
<i>Potentilla aurea</i>	
<i>Sorbus aucuparia</i>	Wilde lijsterbes
<i>Sorbus aria</i>	Meeibes
<i>Prunus padus</i>	Vogelkers
Fabaceae – Vlinderbloemenfamilie	
<i>Securigera varia</i>	Bont kroonkruid
<i>Genista tinctoria</i>	Verfbrem *
<i>Vicia cracca</i>	Vogelwikke
<i>Vicia sepium</i>	Heggenwikke
<i>Vicia villosa</i>	Bonte wikke
<i>Vicia dasycarpa</i>	Kale wikke
<i>Lathyrus tuberosus</i>	Aardaker *
<i>Lathyrus pratensis</i>	Veldlathyrus
<i>Onobrychus viciifolia</i>	Esparecette
<i>Medicago sativa</i>	Lucerne
<i>Medicago lupulina</i>	Hopklaver
<i>Melilotus officinalis</i>	Citroengele honingklaver?
<i>Lotus corniculatus</i>	Gewone roklaver
<i>Hippocrepis comosa</i>	Paardenhoeftklaver
<i>Trifolium pratensis</i>	Rode klaver
<i>Trifolium repens</i>	Witte klaver
<i>Trifolium medium</i>	Bochtige klaver
<i>Trifolium montanum</i>	Bergklaver
<i>Anthyllus vulneraria</i>	Wondklaver
Oxalidaceae – Klaverzuringfamilie	
<i>Oxalis acetocella</i>	Witte klaverzuring
Geraniaceae – Ooievaarsbekfamilie	
<i>Geranium robertianum</i>	Robertskruid
<i>Geranium pratense</i>	Beemdooievaarsbek
<i>Geranium sylvaticum</i>	Bosooievaarsbek
<i>Geranium pheum</i>	Donkere ooievaarsbek
Santalaceae – Sandelhoutfamilie	
<i>Thesium alpinum</i>	Alpenbergvlas
Linaceae – Vlasfamilie	
<i>Linum catharticum</i>	Geelhartje
Aceraceae – Esdoornfamilie	
<i>Acer pseudoplatanus</i>	Gewone esdoorn
Euphorbiaceae – Wolfsmelkfamilie	
<i>Euphorbia cyparissias</i>	Cypreswolfsmelk
<i>Mercurialis perennis</i>	Bosbingelkruid

Balsaminaceae – Balsemienfamilie	
<i>Impatiens parviflora</i>	Klein springzaad
<i>Impatiens glandulifera</i>	Reuzenbasemien
Polygalaceae – Vleugeltjesbloemfamilie	
<i>Polygala serpyllifolia</i>	Liggende vleugeltjesbloem
<i>Polygala comosa</i>	Kuifvleugeltjesbloem
<i>Polygala amara</i>	Bittere vleugeltjesbloem
<i>Polygala chamaebuxus</i>	Tweekleurige vleugeltjesbloem
Thymeleaceae – Peperboompjesfamilie	
<i>Daphne mezereum</i>	Rood peperboompje
<i>Daphne striata</i>	Gestreept peperboompje
Malvaceae – Kaasjeskruidfamilie	
<i>Malva sylvestris</i>	Groot kaasjeskruid *
Hypericaceae – Hertshooifamilie	
<i>Hypericum perforatum</i>	Sint janskruid
<i>Hypericum montanum</i>	Berghertschooi
Violaceae – Viooltjesfamilie	
<i>Viola palustris</i>	Moerasviooltje
<i>Viola hirta</i>	Ruig viooltje
<i>Viola canina</i>	Hondsviooltje
<i>Viola biflora</i>	Tweebloemig viooltje
<i>Viola riviniana</i>	Bleeksporig bosviooltje
Cistaceae – Zonneroosjesfamilie	
<i>Helianthemum nummularium</i>	Geel zonneroosje *
Cucurbitaceae – Komkommerfamilie	
<i>Bryonia dioica</i>	Heggenrank
Onagraceae – Teunisbloemfamilie	
<i>Epilobium montanum</i>	Bergbasterdvederik
Apiaceae – Schermbloemenfamilie	
<i>Astrantia major</i>	Zeeuws knoopje
<i>Astrantia bavarica</i>	
<i>Sanicula europaea</i>	Heelkruid
<i>Anthriscus sylvestris</i>	Fluitenkruid
<i>Carum carvi</i>	Karwij
<i>Pimpinella saxifraga</i>	Kleine bevernel
<i>Pimpinella major</i>	Grote bevernel
<i>Aegopodium podagraria</i>	Zevenblad
<i>Heracleum sphondylium</i>	Gewone berenklauw
<i>Heracleum mantagazzianum</i>	Reuzenberenklauw
<i>Peucedanum ostruthium</i> ssp <i>cicutaria</i>	
<i>Chaerophyllum hirsutum</i>	Bergkervel
<i>Laserpitium siler</i>	Berglaserkruid
<i>Laserpithium latifolium</i>	
<i>Angelica sylvestris</i>	Gewone engelwortel
Pyrolaceae – Wintergroenfamilie	
<i>Pyrola rotundifolia</i>	Rondbladig wintergroen
<i>Moneses uniflora</i>	Eenbloemig wintergroen
<i>Orthilia secunda</i>	Eenzijdig wintergroen
Ericaceae – Heidefamilie	
<i>Erica herbacea</i>	

<i>Vaccinium vitis-idaea</i>	Rode bosbes
<i>Vaccinium myrtillus</i>	Blauwe bosbes
<i>Vaccinium uliginosum</i>	Rijsbes
<i>Rhododendron ferrugineum</i>	Roestrode alpenroos
Primulaceae – Sleutelbloemfamilie	
<i>Primula farinosa</i>	Melige sleutelbloem
<i>Primula vulgaris</i>	Stengelloze primula
<i>Primula veris</i>	Echte sleutelbloem
<i>Lysimachia nemorum</i>	Boswederik
<i>Lysimachia nummularia</i>	Penningkruid
<i>Soldanella pusilla?</i>	
<i>Menyanthes trifoliata</i>	Waterdrieblad
Gentianaceae – Gentiaanfamilie	
<i>Gentiana verna</i>	Voorjaarsgentiaan
<i>Gentiana clusii</i>	
<i>Gentiana utriculosa</i>	Blaasgentiaan
<i>Gentianella campestris</i>	Veldgentiaan
Apocynaceae – Maagdenpalmfamilie	
<i>Vinca minor</i>	Kleine maagdenpalm
Asclepiadaceae – Zijdeplantfamilie	
<i>Vinetoicum hirsutaria</i>	Witte engbloem
Rubiaceae – Sterbladigenfamilie	
<i>Galium aparine</i>	Kleefkruid
<i>Galium mollugo</i>	Glad walstro
<i>Galium pumilum</i>	Kalkwalstro
<i>Galium boreale</i>	Noords walstro
<i>Galium lucidum</i>	
<i>Galium glaucum</i>	
Boraginaceae – Ruwbladigen	
<i>Lithospermum officinale</i>	Glad parelzaad
<i>Myosotis laxa</i> ssp. <i>cespitosa</i>	Zompvergeet-mij-nietje
<i>Myosotis arvensis</i>	Akkervergeet-mij-nietje
<i>Myosotis sylvatica</i>	Boervergeet-mij-nietje
<i>Symphytum officinale</i>	Smeerwortel
<i>Echium vulgare</i>	Slangekruid *
<i>Phacelia tanacetifolia</i>	Phacelia
Lamiaceae – Lipbloemenfamilie	
<i>Ajuga reptans</i>	Kruipend zenegroen
<i>Ajuga genevensis</i>	Harig zenegroen
<i>Ajuga pyramidalis</i>	Piramidaalzenegroen
<i>Prunella vulgaris</i>	Gewone brunel
<i>Prunella grandiflora</i>	Grote brunel
<i>Glechoma hederacea</i>	Hondsdrif
<i>Calamintha alpina</i>	Alpensteentijm
<i>Clinopodium acinos</i>	Kleine steentijm
<i>(Calamintha = Clinopodium = Acinos)</i>	
<i>Thymus serpyllum</i>	Wilde tijm
<i>Lamium album</i>	Witte dovenetel
<i>Lamium galeobdolon</i>	Gele dovenetel
<i>Galeopsis ladanum</i>	Raai *

<i>Stachys sylvatica</i>	Bosandoorn
<i>Salvia pratensis</i>	Veldsalie
<i>Salvia verticillata</i>	Krassalie
Scrophulariaceae – Heimkruidfamilie	
<i>Verbascum nigrum</i>	Zwarte toorts
<i>Digitalis purpurea</i>	Vingerhoedskruid
<i>Cymbalaria muralis</i>	Muurleeuwenbek
<i>Euphrasia rostkoviana</i>	Beklierde ogentroost
<i>Veronica chamaedrys</i>	Gewone ereprijs
<i>Veronica urticifolia</i>	Brandnetelereprijs
<i>Veronica beccabunga</i>	Beekpunge
<i>Veronica officinalis</i>	Mannetjes ereprijs
<i>Veronica serpyllifolia</i>	Tijmereprijs
<i>Rhinanthus alpinus</i>	
<i>Rhinanthus burnatii</i>	
<i>Rhinanthus serotinus</i> = <i>glaber</i> = <i>angustifolius</i>	
<i>Rhinanthus alectorolophus</i>	
<i>Rhinanthus minor</i>	Kleine ratelaar
<i>Rhinanthus angustifolius</i>	Grote ratelaar
<i>Pedicularis palustris</i>	Moeraskartelblad
<i>Pedicularis foliosa</i>	Pluimkartelblad
<i>Melampyrum sylvaticum</i>	Boshengel
Orobanchaceae – Brenraapfamilie	
<i>Orobanche minor</i>	Klavervreter
<i>Orobanche gracilis</i>	
Globulariaceae – Kogelbloemfamilie	
<i>Globularia cordifolia</i>	Hartbladige kogelbloem
Lentibulariaceae – Blaasjeskruidfamilie	
<i>Pinguicula vulgaris</i>	Vetblad
<i>Pinguicula alpina</i>	Alpenvetblad
Plantaginaceae – Weegbreefamilie	
<i>Plantago major</i>	Grote weegbree
<i>Plantago lanceolata</i>	Smalle weegbree
<i>Plantago media</i>	Ruige weegbree
<i>Plantago maritima</i> ssp. <i>serpentina</i>	Zeeveegbree
<i>Plantago alpina</i>	Alpenweegbree
Valerianaceae – Valeriaanfamilie	
<i>Valeriana officinalis</i>	Echte valeriaan
<i>Valeriana montana</i>	Bergvaleriaan
<i>Valeriana tripteris</i>	Driebladvaleriaan
<i>Valeriana dioica</i>	Kleine valeriaan
<i>Valeriana saxatilis</i>	Rotsvaleriaan
<i>Valeriana dipica</i>	
<i>Centranthus ruber</i>	Rode spoorbloem *
Caprifoliaceae – Kamperfoeliefamilie	
<i>Sambucus nigra</i>	Gewone vlier
<i>Sambucus racemosa</i>	Trosvlier
<i>Lonicera xylosteum</i>	Rode kamperfoelie
Dipsacaceae – Kaardenbolfamilie	

<i>Knautia arvensis</i>	Beemd kroon
<i>Scabiosa columbaria</i>	Duifkruid
Campanulaceae – Klokjesfamilie	
<i>Phyteuma orbiculare</i>	Rondkop rapunzel
<i>Phyteuma halleri</i>	Hallers rapunzel
<i>Phyteuma ovatum</i>	
<i>Campanula rotundifolia</i>	Gmasklokje
<i>Campanula scheuchzeri</i>	Scheuchzers klokje
<i>Campanula glomerata</i>	Kluwenklokje
<i>Campanula cochlearifolia</i>	Elfenvingerhoedje
<i>Campanula trachelium</i>	Ruig klokje
<i>Campanula rapunculoidea</i>	Akkerklokje
<i>Campanula patula</i>	Weideklokje
<i>Campanula stenocodon</i>	
Asteraceae – Composietenfamilie	
<i>Eupatorium cannabinum</i>	Koninginnekruid
<i>Antennaria dioica</i>	Rozenkransje
<i>Tanacetum vulgare</i>	Boerenwormkruid
<i>Leucanthemum vulgare</i>	Margriet
<i>Erigeron acer</i>	Scherpe fijnstraal
<i>Inula salicina</i>	Wilgalant
<i>Bellidiastrum micheli</i>	Alpenmadelief
<i>Achillea millefolium</i>	Duizendblad
<i>Petasites hybridus</i>	Groot hoefblad
<i>Homogyne alpina</i>	Alpenhoefblad
<i>Adenostyles alliariae</i>	Alpendost
<i>Buphtalmum salicifolium</i>	Koeienoog
<i>Arnica montana</i>	Valkruid
<i>Artemisia vulgaris</i>	Bijvoet
<i>Senecio ovatus</i>	Schaduwkruiskruid
<i>Carlina simplex?</i>	
<i>Carduus crispus</i>	Kruidistel
<i>Carduus personatus</i>	Maskerdistel
<i>Carduus defloratus</i>	Berooide distel
<i>Carduus carlinifolius</i>	
<i>Carduus acanthoides</i>	Langstekelige distel
<i>Carduus arvensis</i>	Akkerdistel
<i>Cirsium oleraceum</i>	Moesdistel
<i>Cirsium heterophyllum</i>	Verschillendbladige distel
<i>Centaurea scabiosa</i>	Grote centaurie
<i>Centaurea montana</i>	Bergcentaurie
<i>Centaurea nervosa</i>	Geveerde centaurie
<i>Cichorium intybus</i>	Wilde cichorei
<i>Prenanthes purpurea</i>	Hazensla
<i>Cicerbita alpina</i>	Alpenmelksla
<i>Aposeris foetida</i>	Stinkende bossla
<i>Podospermum (Scorzonera) laciniata</i>	
<i>Tragopogon pratensis</i>	Gele morgenster
<i>Tragopogon pratensis ssp. orientalis</i>	Oosterse morgenster
<i>Leontodon hispidus</i>	Ruige leeuwentaand

<i>Mycelis muralis</i>	Muursla
<i>Taraxacum officinale</i>	Gewone paardebloem
<i>Taraxacum dissectum</i>	
<i>Crepis biennis</i>	Groot streepzaad
<i>Crepis paludosa</i>	Moerasstreepzaad
<i>Crepis aurea</i>	Goud streepzaad
<i>Crepis nicaeensis</i>	Frans streepzaad
<i>Hieracium sylvaticum</i>	Boshavikskruid
<i>Hieracium pilosella</i>	Muizenoor
<i>Hieracium murorum</i>	Muurhavikskruid
<i>Hieracium alpinum</i>	Alpenhavikskruid
<i>Hieracium aurantiacum</i>	Oranje havikskruid
<i>Hieracium staticifolium</i>	
Potamogetonaceae – Fonteinkruidfamilie	
<i>Potamogeton natans</i>	Drijvend fonteinkruid
Liliaceae – Liliëfamilie	
<i>Tofieldia calyculata</i>	
<i>Colchicum autumnale</i>	Herfsttijlloos
<i>Anthericum liliago</i>	Graslelie
<i>Veratrum album</i>	Dodenwaad
<i>Lilium martagon</i>	Turkse lelie
<i>Maianthemum bifolium</i>	Dalkruid
<i>Polygonatum multiflorum</i>	Gewone salomonszegel
<i>Polygonatum verticillatum</i>	Kranssalomonszegel
<i>Convallaria majalis</i>	Lelietje der dalen
<i>Paris quadrifolia</i>	Eeubes
<i>Streptopus amplexifolius</i>	
Iridaceae – Lissenfamilie	
<i>Sisyrinchium montanum</i>	(import uit oostl. N.Amerika)
Orchidaceae – Orchideeënfamilie	
<i>Ophrys insectifera</i>	Vliegenorchis
<i>Orchis ustulata</i>	Aangebrande orchis
<i>Nigritella nigra</i>	Vanille orchis
<i>Dactylorhiza majalis</i>	Breedbladige orchis
<i>Dactylorhiza maculata</i>	Gevlekte orchis
<i>Dactylorhiza fuchsii</i>	
<i>Gymnadenia conopsea</i>	Grote muggenorchis
<i>Gymnadenia odoratissima?</i>	
<i>Pseudorchis albida</i>	Witte muggenorchis
<i>Coeloglossum viridis</i>	Groen nachtorchis
<i>Platanthera bifolia</i>	Welriekende nachtorchis
<i>Listeria cordata</i>	Kleine keverorchis
<i>Listeria ovata</i>	Grote keverorchis
<i>Cephalanthera rubra</i>	Rood bosvogeltje
<i>Cephalanthera damasonium</i>	Bleek bosvogeltje
<i>Cephalanthera longifolia</i>	Wit bosvogeltje
<i>Epipactis helleborine</i>	Brede wespeorchis
<i>Epipactis atrorubens</i>	Bruinrode wespeorchis
<i>Corallorhiza trifida</i>	Koraalwortel
<i>Neottia nidus-avis</i>	Vogelnestje

Cyperaceae – Cypergrassenfamilie	
<i>Eriophorum angustifolium</i>	Veenpluis
<i>Eleocharis acicularis</i>	Naaldwaterbies
<i>Carex pilulifera</i>	Pilzegge
<i>Carex pilucaris</i>	Vlozegge
<i>Carex flacca</i>	Zeegroene zegge
<i>Carex nigra</i>	Zwarte zegge
<i>Carex oederi</i>	Geelgroene zegge
<i>Carex panicea</i>	Blauwe zegge
<i>Carex hirta</i>	Ruige zegge
<i>Carex hostiana</i>	Blonde zegge
Juncaceae – Russenfamilie	
<i>Juncus effusus</i>	Pitrus
<i>Luzula nivea</i>	Sneeuwwitte veldbies
<i>Luzula sylvatica</i>	Grote veldbies
Poaceae – Grassenfamilie	
<i>Alopecurus pratensis</i>	Grote vossenstaart
<i>Alopecurus aequalis</i>	Rosse vossenstaart
<i>Anthoxanthum odoratum</i>	Gewoon reukgras
<i>Arrhenatherum elatius</i>	Glanshaver
<i>Brachypodium pinnatum</i>	Gevinde kortsteel
<i>Brachypodium sylvaticum</i>	Boskortsteel
<i>Briza media</i>	Bevertjes
<i>Calamagrostis epigejos</i>	Duinriet
<i>Cynosurus cristatus</i>	Kamgras
<i>Dactylis glomerata</i>	Kropaar
<i>Phleum pratense</i>	Tinctoriegras
<i>Poa pratense</i>	Veldbeemdgras
<i>Melica uniflora</i>	Eenbloemig parelgras
<i>Phalaris arundinacea</i>	Rietgras
Diversen	
<i>Marchantia</i>	Levermos
	Haarmos
	Etagemos
	Klauwtjesmos
	Bekermos
	Bokaalbekerzwam

Vlinders waargenomen tijdens de KNNV-reis naar Leutasch van 2-17 juni 2003.

Inleiding.

In dit prachtige gebied met zijn rijkbloeiende weiden en hellingen waren, bij het schitterende weer dat we troffen, talrijke vlinders te zien.

Overdag vielen de grote aantallen Distelvlinders en Kleine Vossen vooral op. De Distelvlinder is een trekvlinder die jaarlijks migreert tussen Noord-Afrika en het gematigde deel van Europa. De aantallen van deze trekkers wisselen per jaar nogal ; dit jaar waren ze zeer talrijk, ook in Nederland.

Van de Kleine Vos werden ook veel rupsen gevonden.

Naast deze twee meest voorkomende soorten werden in kleinere aantallen vele andere soorten gezien. Die zijn in de hierna volgende lijst genoemd voorzover ze met zekerheid gedetermineerd konden worden.

Nachtvlinders vallen zelden op, hoewel er veel meer soorten en exemplaren van zijn dan van dagvlinders. Op deze reis was echter in de directe omgeving van het hotel iedere avond toch wel het spectaculaire baltsen van de hopwortelboorders worden waargenomen. Hele weilanden waren "bezaaid" met de witte mannetjes van deze grote nachtvlinder. Ze zweefden vlak boven de vegetatie, elk op hun eigen plekje, op en neer ; een heel apart schouwspel.

Lijst van waargenomen vlinders.

Nederlandse en wetenschappelijke namen volgens de "Lijst van Nederlandse namen van macrovlinders in Nederland" door de Vlinderstichting en de Commissie voor Nederlandse Namen van Insecten van de Nederlandse Entomologische Vereniging.

V = Vlinder, R = Rups.

<i>Hepialus humuli</i>	Hopwortelboorder	V
<i>Adscita statices</i>	Standkruidvlinder	V
<i>Dendrolimus pini</i>	Dennenspinner	V
<i>Macroglossum stellatarum</i>	Kolibrivlinder	V
<i>Carterocephalus palaemon</i>	Bont Dikkopje	V
<i>Pyrgus malvae</i>	Aardbeivlinder	V
<i>Leptidea sinapis</i>	Boswitje	V
<i>Colias hyale</i>	Gele Luzernevlinder	V
<i>Anthocharis cardamines</i>	Oranjetipje	V
<i>Aporia crataegi</i>	Groot geaderd witje	V
<i>Pieris brassicae</i>	Groot Koolwitje	V
<i>Pieris rapae</i>	Klein Koolwitje	V
<i>Pieris napi</i>	Klein Geaderd Witje	V
<i>Pieris bryoniae</i>	"Bergwitje"	V
<i>Hamearis lucina</i>	Sleutelbloemvlinder	V
<i>Callophrys rubi</i>	Groentje	V
<i>Cupido minimus</i>	Dwergblauwtje	V
<i>Maculinea arion</i>	Tijmblauwtje	V
<i>Polyommatus semiargus</i>	Klaverblauwtje	V
<i>Agrodiaetus amanda</i>	"Wikkeblauwtje"	V
<i>Pterarge aegeria</i>	Bont zandoogje	V
<i>Erebia medusa</i>	Voorjaarserebia	V
<i>Vanessa atalanta</i>	Atalanta	V
<i>Vanessa cardui</i>	Distelvlinder	V

<i>Aglais urticae</i>	Kleine Vos	R + V
<i>Melitaea diamina</i>	Woudparelmoervlinder	V
<i>Melitaea athalia</i>	Bosparelmoervlinder	V
<i>Boloria euphrosyne</i>	Zilvervlek	V
<i>Boloria selene</i>	Zilveren Maan	R
<i>Boloria aquilonaris</i>	Paarse Parelmoervlinder	V
<i>Siona lineata</i>	Vals Witje	V
<i>Rodostrophia vibicaria</i>	Paarsbandspanner	V
<i>Xanthorhoe montanata</i>	Geogde bandspanner	V
<i>Eulithis populata</i>	Gewone Agaatspanner	V
<i>Odezia atrata</i>	Rouwspanner	V
<i>Cerura vinula</i>	Hermelijnlinder	V
<i>Euclidia glyphica</i>	Bruine Daguil	V
<i>Autographa gamma</i>	Gamma-uil	V
<i>Atolmis rubricollis</i>	Zwart Beertje	V
<i>Arctia caja</i>	Grote Beer	R

Vogellijst van de KNNV-reis naar Lentasch van 2-17 juni 2003

Zwarte Wouw
Rode Wouw
Buizerd
Steenarend
Torenvalk
Boomvalk
Houtduif
Koekoek
Gierzwaluw
Groene Specht
Grote Bonte Specht
Boerenzwaluw
Huiszwaluw
Boompieper
Witte Kwikstaart
Grote Gele Kwikstaart
Waterspreeuw
Winterkoning
Roodborst
Nachtegaal
Zwarte Roodstaart
Merel
Kransvogel
Zanglijster
Tuinfluiter
Braamsluiper
Grasmus
Zwartkop
Bergfluiter
Fitis
Tjiftjaf
Goudhaan
Vurgoudhaan
Grauwe Vliegenvanger
Glanskop
Kuifmees
Pimpelmees
Koolmees
Zwarte mees
Staartmees
Boomklever
Spreeuw
Gaai
Notenkraker
Ekster
Raaf
Kraai
Huismus

Milvus migrans
Milvus milvus
Buteo buteo
Aquila chrysaetos
Falco tinnunculus
Falco subbuteo
Columba palumbus
Cuculus canorus
Apus apus
Picus viridis
Dendrocopos major
Hirundo rustica
Delichon urbica
Anthus trivialis
Motacilla alba
Motacilla cinerea
Cinclus cinclus
Troglodytes troglodytes
Erithacus rubecula
Luscinia megarhynchos
Phoenicurus ochruros
Turdus merula
Turdus pilaris
Turdus philomelos
Sylvia borin
Sylvia curruca
Sylvia communis
Sylvia atricapilla
Phylloscopus bonelli
Phylloscopus trochilus
Phylloscopus collybita
Regulus regulus
Regulus ignicapillus
Muscicapa striata
Parus palustris
Parus cristatus
Parus caeruleus
Parus major
Parus ater
Aegithalos caudatus
Sitta europaea
Sturnus vulgaris
Garrulus glandarius
Nucifraga caryocatactes
Pica pica
Corvus corax
Corvus corone
Passer domesticus

Vink
Europese Kanarie
Groening
Putter
Geelgors

Fringilla coelebs
Serinus serinus
Carduelis chloris
Carduelis carduelis
Emberiza citrinella

Fauna KNNV- reis naar Leutasch 2-17 juni 2003.

Zoogdieren: Reeën, eekhoorns, vos, haas.

Vissen : Forellen.

Reptielen : Hazelworm(+), Gladde slang(+), Muurhagedissen.

Amphibieën : Zwarte en Gevlekte Landsalamander,

Gewone Pad + larven, Kikkerlarven.

Insecten en Spinnen : Witte ^{krabspin} Krabspin, Krekels, Bloedcicaden (*Ceropis vulnerata*),
Pyramawantsen (roodzwart gestreept), Gouden Tor (*Cetonia aurata*),
Rozenkevertjes (*Phyllopertha horticola*), Grote Mierwesp (*Mutilla*
Europaea ♀), parasiteert in hommelnesten, eet de larven,
* larven van een schietmot; veel Kokerjuffers, *
* * *

Weekdieren : Wijngaardslakken (*Helix pomatia*), Segrijnslakken (*Helix aspera*).

De vlinderlijst werd opgesteld door Henk Bosma en Ada Verheij.

Het verslag werd verzorgd door Ties Weenink.

De voorzijde met foto is van Herman Hekkenberg en de plantentekeningen van Ada V.